

OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

IJTIMOY FANLAR KAFEDRASI

**Konfliktlar sotsiologiyasi
FANIDAN**

O'QUV-USLUBIY MAJMUA

Namangan

Tuzuvchi: S. Qozoqov– NamDU, “**Ijtimoiy fanlar**” kafedrası katta o‘qituvchisi.

Taqrizchi: A.Abdulazizov - NamDU, “**Ijtimoiy fanlar**” kafedrası dotsenti, s.f.n.

Ushbu majmua Namangan davlat universiteti Kengashining 2024 yil ____ avgustdagi ____ -sonli yig‘ilishida tasdiqlangan va foydalanishga tavsiya etilgan.

MUNDARIJA

1	O‘quv materiallar.....	5
	a) Ma’ruzalar bo‘yicha o‘quv materiallar.....	5
	b) Seminar mashg‘ulotlar bo‘yicha o‘quv materillar.....	15
2	Mustaqil ta’lim mashg‘ulotlari.....	25
3	Glossariy	35
4	Ilovalar.....	41
	a) Fan dasturi.....	41
	b) Ishchi fan dasturi.....	53
	c) Testlar.....	71
	d) Tarqatma materiallar.....	87
	e) Baholash mezonini.....	91

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

« Ijtimoiy fanlar » kafedrası

Barcha bakalavr yo‘nalishi 4-kurs talabalari uchun

« Konfliktlar sotsiologiyasi » fani bo‘yicha

MA‘RUZA MASHG‘ULOTI

bo‘yicha o‘quv materiallar

Konfliktlar sotsiologiyasi
FANI BO‘YICHA
MA’RUZA MASHG‘ULOT

1-mavzu: Konflikt sotsiologiyasi predmeti va tadqiqot metodlari. (2 soat)

Reja:

1. K.Marksning ijtimoiy-sinfy konflikt konsepsiyasi
2. Konfliktlar dialektik konsepsiyasi
3. Konfliktning pozitivistik funksiyasi
4. L.Kozerning pozitiv-funksional konfliktlar modeli

K.Marksning ijtimoiy-sinfy konflikt konsepsiyasi. R.Darendorfning konfliktlar dialektik konsepsiyasi. G.Zimmel konsepsiyasida konfliktni funksionalistik tushuntirish. Konfliktning pozitivistik funksiyasi. T.Parsonsning strukturaviy-funksional konsepsiyasida konfliktlar jamiyatning disfunktsional xolati sifatida. L.Kozerning pozitiv-funksional konfliktlar modeli.

Munozara uchun savollar.

1. G.Zimmel konsepsiyasida konfliktni funksionalistik tushuntirish nima?
2. Konfliktning pozitivistik funksiyasi?
3. L.Kozerning pozitiv-funksional konfliktlar modeli?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
Zdravomo’slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.
Kozo’rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.
Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.
Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto’. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto’ v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk: Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mcmga.ms.ic.ac.uk/GjebG/orG/contents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

2-mavzu: Konflikt sotsiologiyasi tushunchasi va tipologiyasi (2 soat)

Reja:

1. Konflikt kuchayishining iqtisodiy, siyosiy va madaniy sohasi
2. Sabablarning asosiy nazariyasi
3. Protsessual (PorterLoulerning kutish nazariyasi, adolatlilik nazariyasi)
4. Shaxsning asosiy motivatsion nazariyalari

Konflikt kuchayishining iqtisodiy, siyosiy va madaniy sohasi. Sabablarning

asosiy nazariyasi. Shaxsning asosiy motivatsion nazariyalari. Mazmundor (A.Maslou, D.Mak.Klelland, F.Gersberg, X.A.Myurrey). Protsessual (PorterLoulerning kutish nazariyasi, adolatlilik nazariyasi). Motivatsiya va faoliyat (Djon Ye.Barbuto, Richard V. Skoll, E.Desi)..

Munozara uchun savollar.

1. Shaxsning asosiy motivatsion nazariyalari?
2. Maxsus sotsiologik nazariyalar qaysilar?
3. Konflikt kuchayishining iqtisodiy, siyosiy va madaniy sohasi?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.
Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.
Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.
Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk: Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://www.mscga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orcontents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

3– mavzu: Konfliktlar sabablari va motivatsiyasi. (2 soat)

Reja:

1. Sabablarning asosiy nazariyasi
2. Shaxsning asosiy motivatsion nazariyalari
3. Protsessual (PorterLoulerning kutish nazariyasi, adolatlilik nazariyasi)
4. Motivatsiya va faoliyat

Sabablarning asosiy nazariyasi. Shaxsning asosiy motivatsion nazariyalari. Mazmundor (A.Maslou, D.Mak.Klelland, F.Gersberg, X.A.Myurrey). Protsessual (PorterLoulerning kutish nazariyasi, adolatlilik nazariyasi). Motivatsiya va faoliyat (Djon Ye.Barbuto, Richard V. Skoll, E.Desi).

Munozara uchun savollar.

1. Motivatsiya va faoliyat nima?
2. Sabablarning asosiy nazariyasi nima?
3. A.Tomas va F.Zneski tadqiqoti aytib bering?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.

Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.
Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.
Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.
Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk:
Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mcmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

4-mavzu: Konfliktlar funksiyalari (6 soat)

Reja:

1. Konfliktlarni o'rganishning umumiy tamoyillari, usullari va uslublari
2. Tizimli va tarixiy-genetik yondashuvlar, ijtimoiy psixologiya, sotsiologiya, psixologiya, psixoanaliz usullari
3. Konfliktlarni o'rganishning mahsus usullari

Konfliktlarni o'rganishning umumiy tamoyillari, usullari va uslublari. Tizimli va tarixiy-genetik yondashuvlar, ijtimoiy psixologiya, sotsiologiya, psixologiya, psixoanaliz usullari. Konfliktlarni o'rganishning mahsus usullari: konfliktologik tashxis va ekspertiza, vaziyatli usul. Konfliktlarning kiyosiy tahlili va ekspertizasi.

Munozara uchun savollar.

1. Konfliktlarni o'rganishning umumiy tamoyillari?
2. Konfliktlarni o'rganishning mahsus usullari?
3. Konfliktlarning kiyosiy tahlili va ekspertizasi?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.
Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.
Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.
Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk:
Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mcmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>

<http://www.litstudies.ru>

<http://www.Bishkek.ru>

www.Treatment.org

5-mavzu: Konfliktlarni oldini olish bartaraf etish usullari (2 soat)

Reja:

1. Sotsial konfliktlarning ichki va tashki sharoitlari
2. Sotsial konfliktning formulasi
3. Sotsial konfliktning umumiy strukturasi

Sotsial konfliktlarning ichki va tashki sharoitlari. Sotsial konfliktning formulasi. Sotsial konfliktning umumiy strukturasi. Sotsial konsensus strukturasi. Sotsial konfliktlarning funksiyasi. Latent konflikt va uning namoyon bulishi. Yasama konflikt. Konfliktning norozilik shakllari. Zulm va agressiya.

Munozara uchun savollar.

1. Sotsial konfliktlarning ichki va tashki sharoitlari?
2. Sotsial konfliktning umumiy strukturasi?
3. Tadqiqotda ishlatiladigan ma'lumotlarni tahlil qilish turlari?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax:

Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.

Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.

Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M, 1996.

Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M, 1999.

Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. - Toshkent, 2000.

Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.

Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk:

Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>

<http://msemga.ms.ic.ac.uk/GjebG'orG'contents.html>

<http://ubmail.ubalt.edu/G~harshamG'index.html>

<http://www.litstudies.ru>

<http://www.Bishkek.ru>

6-mavzu: Boshqaruv sohasidagi konfliktlar (2 soat)

Reja:

1. Submadaniyatlarning farqlari va moslik chegaralari
2. Kontrmadaniyat. Submadaniyatlar konfliktlari
3. Raqobat va konflikt. Iqtisodiy sohada konfliktlar
4. Siyosiy konfliktlarning predmeta

Submadaniyatlarning farqlari va moslik chegaralari. Kontrmadaniyat. Submadaniyatlar konfliktlari. Raqobat va konflikt. Iqtisodiy sohada konfliktlar.

Mexnat konfliktlari. Iqtisodiy va mexnat konfliktlarini hal qilish usullari. Siyosiy sohada konfliktlar. Siyosiy konfliktlarning predmeta. Siyosiy elitalar konfliktlari. Konfliktlarning byurokratlashuvi. Sotsial konfliktlarning siyosiylashuvi.

Munozara uchun savollar.

1. Konfliktlarning byurokratlashuvi?
2. Sotsial konfliktlarning siyosiylashuvi?
3. Siyosiy konfliktlarning predmeta?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.
Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.
Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.
Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk: Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mcmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

7-mavzu: Global konfliktlar tushunchasi, mezonlari va sabablari (4 soat)

Reja:

1. Madaniyatlararo konfliktlar
2. Submadaniyatlarning farqlari va moslik chegaralari
3. Submadaniyatlar konfliktlari
4. Raqobat va konflikt.

Madaniyatlararo konfliktlar. Submadaniyatlarning farqlari va moslik chegaralari. Kontrmadaniyat. Submadaniyatlar konfliktlari. Raqobat va konflikt. Iktisodiy sohada konfliktlar. Mexnat konfliktlari. Iqtisodiy va mexnat konfliktlarini hal qilish usullari

Munozara uchun savollar.

1. Submadaniyatlarning farqlari?
2. Raqobat va konflikt?
3. Submadaniyatlar konfliktlari?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.
Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.

Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.
Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk:
Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mscmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

8-mavzu: Konsensus va kompromiss texnologiyalari. Konfliktlarni tartibga solish masalasi (4 soat)

Reja:

1. Muzokaralar umumiy strategiyasi va modellari
2. «O'zaro manfaatlar», «yon berish-yakinlashish» modellari
3. R.Fisher va U.Yurining muzokaralarni prinsipi olib borish usuli.

Muzokaralar umumiy strategiyasi va modellari. «O'zaro manfaatlar», «yon berish-yakinlashish» modellari. R.Fisher va U.Yurining muzokaralarni prinsipi olib borish usuli. Konfliktlarni hal etishda uchinchi taraf ishtiroki, arbitraj, mediatorlik. Mediatorlik strategiyasi va texnikasi.

Munozara uchun savollar.

1. Intervyuning so'rov varaqasi?
2. Intervyuning xarakterli xususiyatlari?
3. Intervyu tasniflari?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.
Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.
Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.
Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk:
Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mscmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

9 Mavzu: Etnik konfliktlar (2 soat)

Reja:

1. Sotsial konfliktlarning siyosiylashuvi
2. Etnosiyosiy konfliktlar
3. Urush.
4. Siyosiy konfliktlar va zo‘ravonlik. Diniy konfliktlar.

Sotsial konfliktlarning siyosiylashuvi. Etnosiyosiy konfliktlar. Urush. Siyosiy konfliktlar va zo‘ravonlik. Diniy konfliktlar.

Munozara uchun savollar.

1. Sotsial konfliktlarning siyosiylashuvi?
2. Etnosiyosiy konfliktlar?
3. Siyosiy konfliktlar va zo‘ravonlik. Diniy konfliktlar?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
Zdravomo’slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M, 1996.
Kozo’rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M, 1999.
Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. - Toshkent, 2000.
Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto’. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto’ v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk: Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mscmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

10 Mavzu: Davlat ichidagi konfliktlar (2 soat)

Reja:

1. Mexnat konfliktlari
2. Iqtisodiy va mexnat konfliktlarini hal qilish usullari.
Siyosiy elitalar konfliktlari. Konfliktlarning byurokratlashuvi.
Mexnat konfliktlari. Iqtisodiy va mexnat konfliktlarini hal qilish usullari.
Siyosiy sohada konfliktlar. Siyosiy konfliktlarning predmeta. Siyosiy elitalar konfliktlari. Konfliktlarning byurokratlashuvi. Sotsial konfliktlarning siyosiylashuvi.

Munozara uchun savollar.

1. Mexnat konfliktlari?
2. Siyosiy elitalar konfliktlari. Konfliktlarning byurokratlashuvi?

3. Sotsial konfliktlarning siyosiy lashuvi?

Adabiyotlar.

- Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
- Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
- Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M, 1996.
- Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M, 1999.
- Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. - Toshkent, 2000.
- Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
- Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk: Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

- <http://www.politnauka.ru>
- <http://mcmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>
- <http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
- <http://www.litstudies.ru>
- <http://www.Bishkek.ru>

11 Mavzu: Guruhlararo konfliktlar sabablari. Harbiy xizmatda shaxslararo konfliktlar. (2 soat)

Reja:

1. Guruxlararo konfliktlar sabablari
2. Xarbiy xizmatda shaxslararo konfliktlar
3. Qadriyatlar shaxslararo konfliktlarning asosi sifatida

Guruxlararo konfliktlar sabablari. Xarbiy xizmatda shaxslararo konfliktlar. Xarbiy xizmatda konfliktlarning ishlash mexanizmi turlari. Qadriyatlar shaxslararo konfliktlarning asosi sifatida. Guruhlararo (avlodlararo) konfliktlar.

Munozara uchun savollar.

1. Guruxlararo konfliktlar sabablari?
2. Qadriyatlar shaxslararo konfliktlarning asosi sifatida?
3. Guruhlararo (avlodlararo) konfliktlar?

Adabiyotlar.

- Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
- Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
- Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M, 1996.
- Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M, 1999.
- Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. - Toshkent, 2000.
- Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
- Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk: Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mscmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

12 Mavzu: Mediatorlik strategiyasi va texnikasi. Yoshlar orasida konfliktlarni aniqlash (2 soat)

Reja:

1. Yoshlar orasida konfliktlarni aniqlash

2. O'smirlik davrining muammolari.

Yoshlari guruhlari orasida konfliktlar

Yoshlar orasida konfliktlarni aniqlash. Yoshlar konfliktlarining predmeti. Yoshlar konfliktlarining klassifikatsiyasi. O'smirlik davrining muammolari. Avlodlararo munosabatlar. Avlodlararo munosabatlar konfliktlarining o'ziga xos jihatlari. Avlodlararo konfliktlarning nazariyasi. Ta'lim muassasalarida konfliktlar. «O'qituvchi-talaba», «ota-ona-talaba» va «talaba-talaba» konfliktlari. Avlodlararo konfliktlarning oqibatlari. Yoshlari guruhlari orasida konfliktlar. Yoshlar guruxlari tasnifi. Yoshlar guruxlarining zamonaviy xolati. Yoshlar guruxdari a'zolarining tipologiyasi.

Munozara uchun savollar.

1. Yoshlar orasida konfliktlarni aniqlash?

2. O'smirlik davrining muammolari?

3. Yoshlari guruhlari orasida konfliktlar?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.

Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.

Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M, 1996.

Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M, 1999.

Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. - Toshkent, 2000.

Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.

Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk:

Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mscmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

13 Mavzu: Muzokaralar konfliktlarni bartaraf etish usuli sifatida.

Muzokaralar olib borishning taktikasi va strategiyasi. (2 soat)

Reja:

1. Muzokaralar umumiy strategiyasi va modellari

2. R.Fisher va U.Yurining muzokaralarni prinsipiap olib borish usuli Mediatorlik strategiyasi va texnikasi

Muzokaralar umumiy strategiyasi va modellari. «O‘zaro manfaatlar», «yon berish-yakinchilik» modellari. R.Fisher va U.Yurining muzokaralarni prinsipiap olib borish usuli. Konfliktlarni hal etishda uchinchi taraf ishtiroki, arbitraj, mediatorlik. Mediatorlik strategiyasi va texnikasi. Muzokaralar ishtirokchisiga talablar va psixologik muxitni tartibga solish. Muzokaralar uslubi (shiddatli, mo‘tadil, savdo, xamkorlik). Muzokaralarni tashkil etish.

Munozara uchun savollar.

1. Muzokaralar umumiy strategiyasi va modellari?
2. R.Fisher va U.Yurining muzokaralarni prinsipiap olib borish usuli?
3. Mediatorlik strategiyasi va texnikasi?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
Zdravomo’slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.
Kozo’rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.
Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.
Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto’. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto’ v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk: Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mscmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orcontents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

« Ijtimoiy fanlar » kafedresi

**Konfliktlar sotsiologiyasi
FANIDAN**

SEMINAR MASHG‘ULOTI

bo‘yicha o‘quv materiallar

**O‘zbekiston Respublikasi
Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi
Namangan Davlat Universiteti**

“Ijtimoiy fanlar” kafedrası

**Konfliktlar sotsiologiyasi
Fanidan**

**4-kurs bakalavr talabalari uchun
seminar mashg‘ulotlar uchun o‘quv-uslubiy**

Qo‘llanma

Namangan-2024

Konfliktlar sotsiologiyasi fanini o‘rganishga kirishilar ekan, avvalo uning alohida fan ekanligi to‘g‘risidagi ma‘lumotlarni (ya‘ni predmetini, masalalarini va vazifalarini uning falsafa, iqtisod, matematika, statistika, kibernetika, demografiya va boshqa fanlar bilan munosabatini, sotsiologik bilimlarning asosiy elementlarini va tizimini aniqlash hamda uning taraqqiy etish yo‘llarini istiqbolini belgilash muhim vazifalardan biridir. Konfliktlar sotsiologiyasi bugungi kunning dolzarb muammolarning amaliy echimini yaratadi.

Tuzuvchi:

NamDU “Ijtimoiy fanlar”
kafedrasi katta o‘qituvchisi S. Qozoqov

Taqrizchi:

NamDU “Ijtimoiy fanlar”
kafedrasi dotsenti Q. Maxkamov

Ushbu seminar mashg‘ulotlar uchun ishlab chiqilgan o‘quv-uslubiy qo‘llanma NamDU «Ijtimoiy fanlar» kafedrasining umumiy yig‘ilishida ko‘rib chiqilgan va tasdiqqa tavsiya qilingan.

2024 yil ___ avgustdagi 1 – sonli majlis bayoni

Kafedra mudiri:

*NamDU “Ijtimoiy fanlar”
kafedrasi mudiri Q. Mahkamov*

So'z boshi.

Ushbu fan Jamiyatimizda shakllanayotgan yangi individ, guruxlar, tashkilotlar, sotsial institutlar va sotsial qatlamlar o'zining ehtiyojlari, imkoniyatlari, hamda manfaatlarini aniqlash va amalga oshirishda nafaqat tashqi holat, balki sub'ektning ichki qarama-qarshiligiga to'knash kelmokda. Darhaqiqat, konflikt ijtimoiy munosabatlarni asosiy dominant kuchiga aylangan. Konfliktologiya xususan «Konfliktlar sotsiologiyasi» fani bugungi o'zbek jamiyatining markazida turibdi. Shuning uchun mazkur masalani ilmiy nazariy jihatdan o'rganish, xamda ularni ilmiy jixatdan tadqiq etishga mutahassislarni tayyorlash muhimdir.

Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. *Talaba:* - fan buyicha tizimli bilimlarga ega bo'lishi, konflikt sohasida ro'y berayotgan hodisalar va jarayonlar haqida konfliktlar haqidagi ta'limotlarning rivojlanish dinamikasini o'rganish, konfliktologiya va jamiyatning o'zaro faoliyatini tahlil qilish, sotsial konfliktlarni tahlil qilish, xamda ularga tashhis quyish ko'nikmalarini shakllantirish, konfliktologiya rivojlanishining zamonaviy muammolari, konfliktlarni eskolotsiyasi qonunlari, konfliktlarni yuzaga kelishi mexanizmlari nazariyalari va ularning formulalari, konfliktlarni boshqarish texnologiyalari haqida *tasavvurga ega bo'lish;* - zo'rlik yoki urush konfliktlarini hal qilish usuli sifatida qarash stereotiplarini kamaytirish, konfliktlarda chorasiz holatlarga tushib qolgan insonlar, tashkilotlar qanday choralari, tadbirlar, qurishlari mumkinligi to'g'risida nazariy-amaliy bilimlar berish, konfliktlarni boshqarish haqida bilimga ega bo'lishi, zamonaviy ilmiy asoslarda ulardan hayotiy va kasbiy faoliyatida *bilishi va ulardan foydalana olishi;* ma'lumotlarni yig'ish, saqlash, ishlov berish va foydalanish usullariga ega bo'lish, uz kasbiy faoliyatida asoslangan mustaqil qarorlarni qabul qilishni bilishi; konfliktologiyaning nazariy metodologik asoslarini bilishi va foydalana olishi, ushbu yo'nalishi bo'yicha raqobat bardosh umumkasbiy tayyorgarlikka ega bo'lishi, mustaqil ravishda yangi bilimlarni yaratish, o'z-o'zini takomillashtirish va ilmiy asosda o'z mexnatini tashkil qilishni bilishi, sog'lom turmush tarzini yuritish zaruriyatida ilmiy tasavvurga va ishonchga jismoniy takomillashuvi.

Seminar mashg'ulotlari mazmuni va ular bo'yicha ajratilgan soatlarning taqsimoti.

№	Seminar mavzulari	Soat
VII semestr bo'yicha mavzular		
1	Konflikt sotsiologiyasi predmeti va tadqiqot metodlari.	2
2	Konflikt sotsiologiyasi tushunchasi va tipologiyasi	2
3	Konfliktlar sabablari va motivatsiyasi.	2
4	Konfliktlar funksiyalari	2
5	Konfliktlarni oldini olish bartaraf etish usullari.	2
6	Boshqaruv sohasidagi konfliktlar	2
7	Global konfliktlar tushunchasi, mezonlari va sabablari	4
8	Konsensus va kompromiss texnologiyalari. Konfliktlarni tartibga solish masalasi.	4
9	Etnik konfliktlar.	2
10	Davlat ichidagi konfliktlar.	2
11	Guruhlararo konfliktlar sabablari. Harbiy xizmatda shaxslararo konfliktlar.	2
12	Mediatorlik strategiyasi va texnikasi. Yoshlar orasida konfliktlarni aniqlash	2
13	Muzokaralar konfliktlarni bartaraf etish usuli sifatida. Muzokaralar olib borishning taktikasi va strategiyasi.	2
	Jami:	30

1-mavzu: Konflikt sotsiologiyasi predmeti va tadqiqot metodlari. (2 soat)

Reja:

1. K.Marksning ijtimoiy-sinfy konflikt konsepsiyasi
2. Konfliktlar dialektik konsepsiyasi
3. Konfliktning pozitivistik funksiyasi
4. L.Kozerning pozitiv-funksional konfliktlar modeli

K.Marksning ijtimoiy-sinfy konflikt konsepsiyasi. R.Darendorfning konfliktlar dialektik konsepsiyasi. G.Zimmel konsepsiyasida konfliktni funksionalistik tushuntirish. Konfliktning pozitivistik funksiyasi. T.Parsonsning strukturaviy-funksional konsepsiyasida konfliktlar jamiyatning disfunktsional xolati sifatida. L.Kozerning pozitiv-funksional konfliktlar modeli.

Munozara uchun savollar.

4. G.Zimmel konsepsiyasida konfliktni funksionalistik tushuntirish nima?
5. Konfliktning pozitivistik funksiyasi?
6. L.Kozerning pozitiv-funksional konfliktlar modeli?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.
Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.
Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.
Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk: Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mcmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

2-mavzu: Konflikt sotsiologiyasi tushunchasi va tipologiyasi (2 soat)

Reja:

1. Konflikt kuchayishining iqtisodiy, siyosiy va madaniy sohasi
2. Sabablarning asosiy nazariyasi
3. Protsessual (PorterLoulerning kutish nazariyasi, adolatlilik nazariyasi)
4. Shaxsning asosiy motivatsion nazariyalari

Konflikt kuchayishining iqtisodiy, siyosiy va madaniy sohasi. Sabablarning asosiy nazariyasi. Shaxsning asosiy motivatsion nazariyalari. Mazmundor (A.Maslou, D.Mak.Klelland, F.Gersberg, X.A.Myurrey). Protsessual (PorterLoulerning kutish nazariyasi, adolatlilik nazariyasi). Motivatsiya va faoliyat

(Djon Ye.Barbuto, Richard V. Skoll, E.Desi)..

Munozara uchun savollar.

3. Shaxsning asosiy motivatsion nazariyalari?
4. Maxsus sotsiologik nazariyalar qaysilar?
3. Konflikt kuchayishining iqtisodiy, siyosiy va madaniy sohasi?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.
Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.
Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.
Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk: Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mscmga.ms.ic.ac.uk/GjebG/orG/contents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

3– mavzu: Konfliktlar sabablari va motivatsiyasi. (2 soat)

Reja:

1. Sabablarning asosiy nazariyasi
2. Shaxsning asosiy motivatsion nazariyalari
3. Protsessual (PorterLoulerning kutish nazariyasi, adolatlilik nazariyasi)
4. Motivatsiya va faoliyat

Sabablarning asosiy nazariyasi. Shaxsning asosiy motivatsion nazariyalari. Mazmundor (A.Maslou, D.Mak.Klelland, F.Gersberg, X.A.Myurrey). Protsessual (PorterLoulerning kutish nazariyasi, adolatlilik nazariyasi). Motivatsiya va faoliyat (Djon Ye.Barbuto, Richard V. Skoll, E.Desi).

Munozara uchun savollar.

4. Motivatsiya va faoliyat nima?
5. Sabablarning asosiy nazariyasi nima?
6. A.Tomas va F.Zneski tadqiqoti aytib bering?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.
Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.
Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.

Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk:
Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mcmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

4-mavzu: Konfliktlar funksiyalari (6 soat)

Reja:

1. Konfliktlarni o'rganishning umumiy tamoyillari, usullari va uslublari
2. Tizimli va tarixiy-genetik yondashuvlar, ijtimoiy psixologiya, sotsiologiya, psixologiya, psixoanaliz usullari
3. Konfliktlarni o'rganishning mahsus usullari

Konfliktlarni o'rganishning umumiy tamoyillari, usullari va uslublari. Tizimli va tarixiy-genetik yondashuvlar, ijtimoiy psixologiya, sotsiologiya, psixologiya, psixoanaliz usullari. Konfliktlarni o'rganishning mahsus usullari: konfliktologik tashxis va ekspertiza, vaziyatli usul. Konfliktlarning kiyosiy tahlili va ekspertizasi.

Munozara uchun savollar.

4. Konfliktlarni o'rganishning umumiy tamoyillari?
5. Konfliktlarni o'rganishning mahsus usullari?
6. Konfliktlarning kiyosiy tahlili va ekspertizasi?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M, 1996.
Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M, 1999.
Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. - Toshkent, 2000.
Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk:
Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mcmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>
www.Treatment.org

5-mavzu: Konfliktlarni oldini olish bartaraf etish usullari (2 soat)

Reja:

1. Sotsial konfliktlarning ichki va tashki sharoitlari
2. Sotsial konfliktning formulasi
3. Sotsial konfliktning umumiy strukturasi

Sotsial konfliktlarning ichki va tashki sharoitlari. Sotsial konfliktning formulasi. Sotsial konfliktning umumiy strukturasi. Sotsial konsensus strukturasi. Sotsial konfliktlarning funksiyasi. Latent konflikt va uning namoyon bulishi. Yasama konflikt. Konfliktning norozilik shakllari. Zulm va agressiya.

Munozara uchun savollar.

1. Sotsial konfliktlarning ichki va tashki sharoitlari?
2. Sotsial konfliktning umumiy strukturasi?
3. Tadqiqotda ishlatiladigan ma'lumotlarni tahlil qilish turlari?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.
Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.
Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.
Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk: Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mcmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

6-mavzu: Boshqaruv sohasidagi konfliktlar (2 soat)

Reja:

1. Submadaniyatlarning farqlari va moslik chegaralari
2. Kontrmadaniyat. Submadaniyatlar konfliktlari
3. Raqobat va konflikt. Iqtisodiy sohada konfliktlar
4. Siyosiy konfliktlarning predmeta

Submadaniyatlarning farqlari va moslik chegaralari. Kontrmadaniyat. Submadaniyatlar konfliktlari. Raqobat va konflikt. Iqtisodiy sohada konfliktlar. Mexnat konfliktlari. Iqtisodiy va mexnat konfliktlarini hal qilish usullari. Siyosiy sohada konfliktlar. Siyosiy konfliktlarning predmeta. Siyosiy elitalar konfliktlari. Konfliktlarning byurokratlashuvi. Sotsial konfliktlarning siyosiy lashuvi.

Munozara uchun savollar.

1. Konfliktlarning byurokratlashuvi?
2. Sotsial konfliktlarning siyosiy lashuvi?

3. Siyosiy konfliktlarning predmeta?

Adabiyotlar.

- Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
- Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
- Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.
- Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.
- Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.
- Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
- Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk: Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

- <http://www.politnauka.ru>
- <http://mcmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>
- <http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
- <http://www.litstudies.ru>
- <http://www.Bishkek.ru>

7-mavzu: Global konfliktlar tushunchasi, mezonlari va sabablari (4 soat)

Reja:

1. Madaniyatlararo konfliktlar
2. Submadaniyatlarning farqlari va moslik chegaralari
3. Submadaniyatlar konfliktlari
4. Raqobat va konflikt.

Madaniyatlararo konfliktlar. Submadaniyatlarning farqlari va moslik chegaralari. Kontrmadaniyat. Submadaniyatlar konfliktlari. Raqobat va konflikt. Iktisodiy sohada konfliktlar. Mexnat konfliktlari. Iqtisodiy va mexnat konfliktlarini hal qilish usullari

Munozara uchun savollar.

1. Submadaniyatlarning farqlari?
2. Raqobat va konflikt?
3. Submadaniyatlar konfliktlari?

Adabiyotlar.

- Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
- Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
- Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.
- Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.
- Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.
- Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
- Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk: Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mscmga.ms.ic.ac.uk/~harsham/index.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

8-mavzu: Konsensus va kompromiss texnologiyalari. Konfliktlarni tartibga solish masalasi (4 soat)

Reja:

1. Muzokaralar umumiy strategiyasi va modellari
2. «O‘zaro manfaatlar», «yon berish-yakinlashish» modellari
3. R.Fisher va U.Yurining muzokaralarni prinsipi olib borish usuli.

Muzokaralar umumiy strategiyasi va modellari. «O‘zaro manfaatlar», «yon berish-yakinlashish» modellari. R.Fisher va U.Yurining muzokaralarni prinsipi olib borish usuli. Konfliktlarni hal etishda uchinchi taraf ishtiroki, arbitraj, mediatorlik. Mediatorlik strategiyasi va texnikasi.

Munozara uchun savollar.

1. Intervyuning so‘rov varaqasi?
2. Intervyuning xarakterli xususiyatlari?
3. Intervyu tasniflari?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
Zdravomo’slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M, 1996.
Kozo’rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M, 1999.
Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. - Toshkent, 2000.
Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto’. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto’ v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk: Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mscmga.ms.ic.ac.uk/~harsham/index.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

9 Mavzu: Etnik konfliktlar (2 soat)

Reja:

1. Sotsial konfliktlarning siyosiylashuvi
2. Etnosiyosiy konfliktlar
3. Urush.
4. Siyosiy konfliktlar va zo‘ravonlik. Diniy konfliktlar.

Sotsial konfliktlarning siyosiylashuvi. Etnosiyosiy konfliktlar. Urush. Siyosiy konfliktlar va zo‘ravonlik. Diniy konfliktlar.

Munozara uchun savollar.

1. Sotsial konfliktlarning siyosiylashuvi?
2. Etnosiyosiy konfliktlar?
3. Siyosiy konfliktlar va zo‘ravonlik. Diniy konfliktlar?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.

Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.

Zdravomo’slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.

Kozo’rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.

Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.

Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto’. - SPb.: Lan, 2001.

Sheynov V.P. Konflikto’ v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk: Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>

<http://mcmga.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>

<http://ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>

<http://www.litstudies.ru>

<http://www.Bishkek.ru>

10 Mavzu: Davlat ichidagi konfliktlar (2 soat)

Reja:

3. Mexnat konfliktlari

4. Iqtisodiy va mexnat konfliktlarini hal qilish usullari.

Siyosiy elitalar konfliktlari. Konfliktlarning byurokratlashuvi.

Mexnat konfliktlari. Iqtisodiy va mexnat konfliktlarini hal qilish usullari. Siyosiy sohada konfliktlar. Siyosiy konfliktlarning predmeta. Siyosiy elitalar konfliktlari. Konfliktlarning byurokratlashuvi. Sotsial konfliktlarning siyosiylashuvi.

Munozara uchun savollar.

1. Mexnat konfliktlari?
2. Siyosiy elitalar konfliktlari. Konfliktlarning byurokratlashuvi?
3. Sotsial konfliktlarning siyosiylashuvi?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.

Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.

Zdravomo’slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.

Kozo’rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.

Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.

Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk:
Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mscmga.ms.ic.ac.uk/GjebGorGcontents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harshamG/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

11 Mavzu: Guruhlararo konfliktlar sabablari. Harbiy xizmatda shaxslararo konfliktlar. (2 soat)

Reja:

4. Guruxlararo konfliktlar sabablari
5. Xarbiy xizmatda shaxslararo konfliktlar
6. Qadriyatlar shaxslararo konfliktlarning asosi sifatida Guruxlararo konfliktlar sabablari. Xarbiy xizmatda shaxslararo konfliktlar. Xarbiy xizmatda konfliktlarning ishlash mexanizmi turlari. Qadriyatlar shaxslararo konfliktlarning asosi sifatida. Guruhlararo (avlodlararo) konfliktlar.

Munozara uchun savollar.

1. Guruxlararo konfliktlar sabablari?
2. Qadriyatlar shaxslararo konfliktlarning asosi sifatida?
3. Guruhlararo (avlodlararo) konfliktlar?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M, 1996.
Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M, 1999.
Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. - Toshkent, 2000.
Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk:
Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://mscmga.ms.ic.ac.uk/GjebGorGcontents.html>
<http://ubmail.ubalt.edu/~harshamG/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

12 Mavzu: Mediatorlik strategiyasi va texnikasi. Yoshlar orasida konfliktlarni aniqlash (2 soat)

Reja:

3. Yoshlar orasida konfliktlarni aniqlash

4. O'smirlik davrining muammolari.

Yoshlari guruhlarida konfliktlar

Yoshlar orasida konfliktlarni aniqlash. Yoshlar konfliktlarining predmeti. Yoshlar konfliktlarining klassifikatsiyasi. O'smirlik davrining muammolari. Avlodlararo munosabatlar. Avlodlararo munosabatlar konfliktlarining o'ziga xos jihatlari. Avlodlararo konfliktlarning nazariyasi. Ta'lim muassasalarida konfliktlar. «O'qituvchi-talaba», «ota-ona-talaba» va «talaba-talaba» konfliktlari. Avlodlararo konfliktlarning oqibatlari. Yoshlari guruhlarida konfliktlar. Yoshlar guruxlari tasnifi. Yoshlar guruxlarining zamonaviy xolati. Yoshlar guruxdari a'zolarining tipologiyasi.

Munozara uchun savollar.

1. Yoshlar orasida konfliktlarni aniqlash?

2. O'smirlik davrining muammolari?

3. Yoshlari guruhlarida konfliktlar?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax: Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.

Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.

Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.

Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.

Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.

Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.

Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk:

Amalfeya, 2006.

13 Mavzu: Muzokaralar konfliktlarni bartaraf etish usuli sifatida.

Muzokaralar olib borishning taktikasi va strategiyasi. (2 soat)

Reja:

3. Muzokaralar umumiy strategiyasi va modellari

4. R.Fisher va U.Yurining muzokaralarni prinsipiap olib borish usuli
Mediatorlik strategiyasi va texnikasi

Muzokaralar umumiy strategiyasi va modellari. «O'zaro manfaatlar», «yon berish-yakinlashish» modellari. R.Fisher va U.Yurining muzokaralarni prinsipiap olib borish usuli. Konfliktlarni hal etishda uchinchi taraf ishtiroki, arbitraj, mediatorlik. Mediatorlik strategiyasi va texnikasi. Muzokaralar ishtirokchisiga talablar va psixologik muxitni tartibga solish. Muzokaralar uslubi (shiddatli, mo'tadil, savdo, xamkorlik). Muzokaralarni tashkil etish.

Munozara uchun savollar.

1. Muzokaralar umumiy strategiyasi va modellari?

2. R.Fisher va U.Yurining muzokaralarni prinsipiap olib borish usuli?

3. Mediatorlik strategiyasi va texnikasi?

Adabiyotlar.

Antsupov A.Ya., Baklanovskiy B.C. Konfliktologiya v sxemax i kommentariyax:

Uchebnoe posobie. 2-e izd., pererab. - SPb. Piter, 2009. – 304 s.
 Antsupov A.Ya., Shipilov A.I. Konfliktologiya. - M, 2001.
 Zdravomo'slov A.G. Sotsiologiya konfliktov. - M,1996.
 Kozo'rev G.I. «Vvedenie v konfliktologiyu. - M,1999.
 Jumaev R.Z. Konfliktologiya asoslari. -Toshkent, 2000.
 Xorni K. Vashi vnutrennie konflikto'. - SPb.: Lan, 2001.
 Sheynov V.P. Konflikto' v nashey jizni i ix razreshenie. - Minsk:
 Amalfeya, 2006.

Internet saytlari:

<http://www.politnauka.ru>
<http://www.mscmg.ms.ic.ac.uk/~jeb/orG/contents.html>
<http://www.ubmail.ubalt.edu/~harsham/index.html>
<http://www.litstudies.ru>
<http://www.Bishkek.ru>

Mundarija

№	Seminar mavzulari
1	Konflikt sotsiologiyasi predmeti va tadqiqot metodlari.
2	Konflikt sotsiologiyasi tushunchasi va tipologiyasi
3	Konfliktlar sabablari va motivatsiyasi.
4	Konfliktlar funksiyalari
5	Konfliktlarni oldini olish bartaraf etish usullari.
6	Boshqaruv sohasidagi konfliktlar
7	Global konfliktlar tushunchasi, mezonlari va sabablari
8	Konsensus va kompromiss texnologiyalari. Konfliktlarni tartibga solish masalasi.
9	Etnik konfliktlar.
10	Davlat ichidagi konfliktlar.
11	Guruhlararo konfliktlar sabablari.Harbiy xizmatda shaxslararo konfliktlar.
12	Mediatorlik strategiyasi va texnikasi.Yoshlar orasida konfliktlarni aniqlash
13	Muzokaralar konfliktlarni bartaraf etish usuli sifatida. Muzokaralar olib borishning taktikasi va strategiyasi.

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

«Ijtimoiy fanlar» kafedrası

“Konflikt sotsiologiyasi” FANIDAN

MUSTAQIL ISH MAVZULARI

MUSTAQIL ISH

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

VII SEMESTR BO'YICHA MUSTAQIL ISH MAVZULARI VA SHAKLLARI

№	Mavzu nomi	TMI shakli	Soati
1.	Konflikt sotsial fenomen sifatida	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	4
2.	Sotsial konfliktlarni tadqiq etish metodlari	Uy vazifa sifatida berilgan topshiriqlarni bajarish	6
3.	Sotsial konfliktlar dinamikasi va motivatsiyasi	Adabiyotlardan konspekt qilish. Individual topshiriqlarni bajarish	4
4.	Guruxlararo konfliktlarni tadqiq etish metodlari	Ma'ruza mashg'ulotlarini takrorlash, konspekt qilish, adabiyotlar bilan tanishish	4
5.	Oiladagi konfliktlarni tahlil qilish va boshqarish muammolari	O'zbekiston va chet el olimlarining Scopus yoki Elsevier tizimlari asosida mavzuga oid maqolalar topish va o'rganish	4
6.	Konfliktida shaxsning samarali muloqoti va ratsional hatti-harakat texnologiyasi	Mavzuni o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish	4
7.	Tashkilotlardagi konfliktlar	Mavzu bo'yicha axborot (referat) tayyorlash	4
8.	Siyosiy konfliktlarning asosiy turlari: manfaat, qadriyatlar.o'xshatish va tenglashtirish asosidagi konfliktlar	Seminar mashg'ulotga tayyorgarlik ko'rish	4
9.	Etnosiyosiy konfliktlarni o'ziga xos jixatlari	Nazariy bilimlarni amaliyotda qo'llash, dars ishlanmalarini tayyorlash	4
10.	Xalqaro siyosatda xokimiyat masalasi va uning mohiyati.	nazariy bilimlar asosida chizmalar, diagrammalar tayyorlash	4
11.	«Nol mikdorli», «Nol mikdorsiz» konfliktlarning mohiyati.	Amaliy mashg'ulotda interfaol usullardan foydalanish	4
12.	Boshqaruv tizimining tuzilishi va tarkibiga nisbatan konfliktlar tipologiyasi.	amaliyotdagi mavjud muammolarning echimini topish	4
13.	Konfliktlarni bartaraf etish: modellari, uslublari va metodlari.	Ijtimoiy-siyosiy jarayonlarni tahlil qilish (respublika gazeta va jurnallarda chop etilgan maqolalarda ko'tarilgan muammoning yechimi bo'yicha ham o'z fikrini bildirish	4
14.	Siyosiy muzokaralar utkazish texnologiyasi.	Mavzu bo'yicha internet va axborot manbalaridan ma'lumotlari to'plash	4
15	Konfliktologik tadqiqot dasturi va uning mohiyati.	Internet tarmoqlaridan foydalanib ma'lumotlar to'plash	4
Jami:			62

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

“Ijtimoiy fanlar” kafedra

“Konflikt sotsiologiyasi” FANIDAN

GLOSSARIY

SOTSIOLOGIK ATAMALAR

AVTORITARIZM (lot. autoritas-hokimiyat) boshqaruvning tazyiiqiy uslublar bilan ifodalanuvchi davlat tizimi.

ADAPTATSIYA (lot. adaptatio - moslashtirish) - insonning yanga faoliyat sharoitlariga, ma'lum bir ijtimoiy guruhlardagi munosabatlar tizimiga moslashuvi.

ANKETA (fr. enquete)- o'z mazmun va shakliga ko'ra tartiblangan savollar va mulohazalar bayon qilingan so'rov varaqasi.

ANKETA SO'ROVI - sotsiologik tadqiqotlarda qo'llaniladigan so'rovlarning asosiy xilidan biri.

AN'ANALAR - uzoq vaqt davomida avloddan avlodga o'tkazib beriladigan va ma'lum jamiyatlarda, ijtimoiy guruhlarda saqlanib boradigan ijtimoiy va madaniy meros elementi.

ASOTSIAL XULQ (yunoncha - inkor va socialis - ijtimoiy)-alohida olingan shaxs yoki odamlarning ijtimoiy-salbiy sabablar asosida yuzaga keladigan ijtimoiy hayoti shakli bo'lib, bundai hatti-harakat boshqa shaxs, ijtimoiy guruh va hatto jamiyatga noqulayliklar yoki zarar etkazishi mumkin (masalan, ichkilikbozlik yoki jinoyatchilik).

ATRIBUTSIYA (lot. attributum - berilgan) - ijtimoiy ob'ektlarga (inson, guruh, ijtimoiy birliklar) xos bo'lgan lekin ko'z ilg'amaydigan xususiyatlar.

AXBOROTNI KODLASHTIRISH - 1) empirik ma'lumotlarni zarur talablar asosida qayga ishlash va tahlil qilishga tayyorlash bo'yicha chora-tadbirlar yig'indisi; 2) sotsiologik ma'lumotlarni qayta ishlash bosqichining birinchi davri (fazasi).

AXLOQIY-MA'NAVIY ME'YOR - to'g'ri yoki noto'g'ri xulq-atvor va hatti-harakat haqidagi g'oyalar va qarashlar tizimi bo'lib, u bir xil harakatlarni bajarishni talab etadi va boshqalarini taqiqlaydi.

AHLOQ - u yoki bu ijtimoiy guruhlar va jamiyatdaga ijtimoiy munosabatlarni nazorat qilish va tartibga solish vazifasini bajaruvchi ijtimoiy institut, me'yorlar, baholar, xulq-atvor namunalari tizimi.

BANDLIK (aholining bandligi) - aholining ijtimoiy ishlab chiqarishga jalb etilganligini ifodaluvchi ijtimoiy-iqtisodiy kategoriya.

BASHORAT (prognoz) - ma'lum bir dalillarga asoslangan holda biror-bir jarayon rivojlanishi yo'nalishlarini oldindan ilmiy tarzda ko'ra bilish. . .

BEGONALASHUV - odamlar, ijtimoiy guruhlarning bir-biri bilan yonma-yon yashashlariga qaramay, ularning munosabatlaridagi azaliy birlikning buzilishi va unga olib keladigan jarayon.

BIRLAMCHI GURUH - asosan individning birlamchi ijgimoilaashuvi jarayonini va uning boshqa guruhlarga tortshshshini ta'minlovchi kichik guruhning (oila, o'smirlar guruhi).

BOSHQARUV-tashkilotning maxsus organining funksiyasi bo'lib eng kam vositalar (vaqt, kuch, zahiralalar) sarflab eng yuqori natijaga erishish bo'yicha aniq tashkil etilgan faoliyatdir.

BYUROKRATIYA - to'rachilik, o'z faoliyatiga ko'ra rollarning pog'onali tarzda (yuqoridan quyiga) tartibiga va qat'iy qoida-marosimlarga asoslanuvchi boshqaruvning ko'rinishi.

BO'SH VAQT - inson, ijtimoiy guruh va umuman jamiyatda zaruriy ravishda sarflanadigan vaqt zaxiralaridan ortib qoladigan, ya'ni ish vaqtidan tashqaridagi vaqt qismi.

VERBAL XUJJATLAR TAHLILI - hujjat manbalaridan axborot olish uslubi.

VERIFIKATSIYA (lot. uegiv - xaqqoniy va Gasyu - qilmoq) - ilmiy xulosalarning haqqoniyligini empirik tekshirish orqali o'rnatish jarayonini ifodalovchi metodoloshk tushuncha. Verifikatsiya fanning nazariy xulosalarini kuzatilayotgan ob'ekt, tadqiqot bilan taqqoslash orqali tekshirib kurish, tajribada tasdiqlash bilan ifodalanadi.

GIPOTEZA - ilmiy taxmin, bashorat. Sotsiologik tadqiqotlar o'tkazishdan oldin bo'lajak natijalarni qanday bo'lishini empirik tekshirish uchun qilinuvchi ilmiy taxmin.

GURUHIY BIRDAMLIK - shaxslararo aloqalarning guruh hayotiy faoliyatining vorisiyligini va barqarorligini ta'minlashga xizmat qiluvchi mustahkamligi.

GURUHIY MUTANOSIBLIK - guruh hamjixatliganing ijtimoiy-ruhiy ko'rsatgichi bo'lib, unda guruh a'zolarining o'zaro nizolarsiz muomala qilishi va muvofiqlik imkoniyatlari aks etadi.

GURUH ME'YORLARI - xar bir guruh joriy etgan amaldagi tartib-qoida va talablar majmui bo'lib, u guruh a'zolari xatgi-harakatlarini tashkil etishda, ularning o'zaro munosabatlari, harakatlari va muomalasida muhim ahamiyat kasb etadi.

GURUH TUZILMASI - o'zaro faoliyat qatnashchilarining mustahkam ravishda qaytadan vujudga kelishining tartiblangan tizimi.

DALA TADQIQOTI - 1) tor ma'noda: joylardagi (uyda, korxonalarda va h.k) o'tkaziladigan tadqiqot; 2) keng ma'noda -tadqiqot ob'ektini tabiiy «dala» sharoitlarida, uning kundalik hayotini ijtimoiy miqyosda o'rganish.

DEVIANT HULQ-ATVOR (lot. deviatio - og'ish) - ijtimoiy normativlar va me'yorlardan og'ib ketuvchi hatgi-harakat.

DEMOGRAFIYA - (grekcha demos - xalq hamda grapho yozaman: xalq haqidagi yozuvlar), - aholishunoslik to'g'risidagi fan. Demografiya aholining barcha tabaqa va guruhlarini son va sifat jihatidan o'rganadi. Bu erda asosan tug'ilish, o'lim, nikoh, ajrim, migratsiya jarayonlari hamda ularga ta'sir qiluvchi omillar o'rganiladi.

DIADA - ikki kishidan iborat guruh.

ETAKCHI (ingl. leader-boshlovchi, rahbar) guruhning xal qiluvchi vaziyatlarda uning uchun mas'uliyatli qarorlar qabul qilish huquqini tan olgan a'zosi; biror bir jamoada katta obro' e'tibor va ta'sirga ega bo'lgan shaxs; siyosiy partiya. jamoat tashkiloti va x.k. ning boshlig'i, rahbari.

ETAKCHILIK -individning hatti-harakatining guruh etakchisi roliga mos keluvchi qobiliyatlari, sifatlarning namoyon bo'lishi. Etakchi xili esa ijtimoiy tuzum tabiati guruh xususiyati va muayyan tarixiy vaziyatga bog'liq.

YOSHLAR ijtimoiy yetuklik, katta hayotga kirib borish va unga moslashib borish kabi xususiyatlarga ega bo'lgan jamiyatning ijtimoiy demografik guruhi.

JAMIYAT –insonlarning barcha o'zaro harakatlari uslublari va bir-biridan xar tomonlama bog'likligi ifodalanadigan birlashmalarning yig'indisi.

JAMOA –umumiy doimiy yashash joyiga ega bo'lgan kundalik hayotlarida bir-biriga bog'liq bo'lgan va umumiy iqtisodiy hamda ijtimoiy ehtiyojlarni qondirish uchun faoliyat ko'rsatuvchi insonlar majmuasi.

ZARDUSHTIYLIK- xorazmda eramizdan avvalgi VII asrda paydo bo'lgan yakka xudolikka asoslangan din.

IERARXIYA (yunon. hieros - mukaddas va arche - hokimiyat) ma'lum bir yaxlitlik qismlari yoki elementlarining yuqoridan quyiga qarab joylashish tartibi. Sotsiologiyada bu tushuncha jamiyatning ijtimoiy tuzilmasini, ayniqsa byurokратиyani belgilashda ko'llaniladi.

INDETERMINIZM-(lot. in inkorni ifodolovchi sifat-dosh va determinizm) - tabiiy va ijtimoiy hodisalarning sababli aloqadorligini inkor etuvchi falsafiy ta'limot.

INDIVID (lot. individuum - takrorlanmas) - odamzodning vakili, o'ziga xos takrorlanmas xususiyatlar egasi hisoblanmish odam.

INDIKATOR (lot. indicator - ko'rsatkich) - ob'ektning o'rgansa va o'lchasa bo'ladigan xususiyati.

INNOVATSIYA - ijtimoiy amaliyotda sezilarli o'zgarishlar tug'diradigan turli xil yangiliklar yaratish va tadbiiq etish.

INTERVYU (ingl. interview) - sotsiologik tadqiqotda qo'llaniladigan uslub - maqsadli suhbat.

KATTA GURUH - katta miqdordagi a'zolariga ega bo'lgan, turli aloqalar xillariga ega bo'lgan ijtimoiy guruh.

KONTENT-TAHLIL - sotsiologik axborot mazmunini xujjatlar asosida miqdoriy va sifat jihatida o'rganish uslubi.

KORRELYASIYALI TAHLIL-o'rganilayotgan ob'ektlar belgilari orasidagi statistik aloqalarni o'rganishda qo'llaniladigan matematik tartib-qoidalar.

LATENTLIK (lot. lateens yashirin) ko'zga tashlanmaydigan, yashirin jarayon (masalan, sud statistikasida va amaliyotida qayd qilinmagan yashirin jinoyatchilik)

LEGITIMLASHTIRISH (lot. legitimus –qonuniy) biror bir qonun, vakolatning qonuniyligini tan olish yoki tasdiqlash. Legitimashtirish biror bir ijtimoiy muassasaning qonuniy kuchga ega bo'lishida ifodalanadi.

MADANIYAT (lot.kultura - qayta ishlash) - inson jamiyati yaratgan va jamiyat rivojining ma'lum darajasini ifodalovchi moddiy va ma'naviy mahsulotlar, qadriyatlar majmui

MAKROSOTSILOGIYA (yunon. makros - uzun, katta sotsiologaya) - katga ijtimoiy guruhlar va tizimlarni (masalan, jamiyat, sivilizatsiya va h.k.) jarayonlarni harakatlarni va hodisalarni, shuningdek guruhlarini o'rganishga qaratilgan tadqiqot yo'nalishi.

MARGINAL SHAXS - (fr. marginal - chekka, chegara) -ijtimoiy jihatdan normal holatda bo'lmagan shaxs. Bunday shaxs ikki va undan ko'p madaniy

tizimlar o'rtasidagi chegarada oraliq holatini egallaydi, qisman har biriga singgan bo'ladi, ammo xech biriga to'liq mansub bo'lmaydi.

MATRITSA (lot. matrix - bachadon) - sotsiologiyada: jadval (matritsa) ko'rinishidagi modellar yordamida ijtimoiy tuzilmalarni qayd etish.

MENTALITET (lot. mens - aql, tafakkur) - individ yoki ijtimoiy guruhning, millatning o'ziga xos tafakkur tarzi, voqelikni ma'lum bir tarzda tushunishi va birgalikda harakat qilishga tayyorligi va moyilligi.

MIGRATSIYA (lot. migratio - ko'chib o'tish) - individlar yoki ijtimoiy guruhlarning doimiy yashash joylarini o'zgartirish jarayoni bo'lib, u boshqa jo'g'rofiy hudud yoki mamlakatga ko'chib o'tishda ifodalanadi.

MIKROSOTSIOLOGIYA (yunon. micros - kichkina va sotsiologiya) - sotsiologiyada nisbatan katta bo'lmagan ijtimoiy tizimlardagi ijtimoiy hodisalar va jarayonlarni taxlil qilishga qaratilgan, alohida olingan hodisalarning mikrodarajadagi jarayonlar bilan aloqasini empirik tasvirlash bilan chegaralanadigan yo'nalish.

MITRAIZM - xudo Mitraga sajda qilish bilan bog'liq bo'lgan din. Eramizdan oldingi so'nggi asrlarda Eronda paydo bo'lib Rim imperiyasi va old Osiyoda tarqalgan.

NARKOMANIYA- (yunon. narke-karaxtlik, mania-extiros) narkotik moddalarning iste'mol qilish natijasida shaxsning ruxiy va ijtimoiy voyaga etishning senilashuvi va undan kelib chiqadigan muammolar.

SOTSIAL JARAYON - individ, ijtimoiy institutlar guruhlarning ijtimoiy holati yoki turmush tarzining o'zgarishi yo'nalishini ifodalovchi barqaror harakatlar o'zgarishlar, hatti-harakatlari holatlarining majmuasi.

SOTSIAL INFRASTRUKTURA (lot. infra - tagida va structura - tuzilma) - ijtimoiy hayotning barcha sohalarida shu jumladan ijtimoiy-maishiy sohada inson hayoti va faoliyatini oqilona tashkil etishni ta'minlovchi moddiy elementlarning mustahkam majmuasi.

SOTSIAL INSTITUT - (intstitut - lat. institutum -kurilma) - g'arb sotsiologiyasida, ayniqsa strukturaviy funksionalizm da ko'p ishlatiladigan tushuncha. Sotsial institut inson faoliyatini boshqaruvchi va sotsial tizim yasovchi rollar va statuslar tizimini yaratuvchi turli rasmiy va norasmiy qoidalar, tomoyillar, me'yorlar, qurilmalarning, qatii majmuini anglatadi. Sotsial institut sotsial guruh sotsial tashkilotlardan farq qiladi.

SOTSIALIZATSIYA (IJTIMOIYLASHUV) - individ tomonidan mavjud ijtimoiy me'yorlar, qadriyatlar va bilimlar tizimini o'zlashtirish jarayoni.

SOTSIAL MAQOM (STATUS) (lot. status - holat) individning ijtimoiy munosabatlar tizimidagi holati ahvoli.

SOTSIAL MOSLASHUV (ADAPTATSIYA) - shaxs yoki guruhning ijtimoiy muhit bilan o'zaro munosabati turi ijtimoiy moslashuv individ yoki guruhning o'zi uchun yangi bo'lgan ijtimoiy muhitni o'zlashtirish jarayonida namoyon bo'ladi.

SOTSIAL NAZORAT - jamiyatning sog'lom ijtimoiy tartibni ta'minlash maqsadida individ hatti-harakati va xulq-atvoriga maqsadli ta'siri.

SOTSIAL XIZMAT - korxonalar, muassasa va tashkilotning xizmatchilar va ishchilar faoliyatini qo'llab-quvvatlash orqati mehnat jamoasini boshqarish sohasi.

SO‘ROV - fransuz tilidan olingan bo‘lib, biron bir narsani aniqlash degan ma‘noni anglatadi. Sotsiologiyada so‘rash usullari muayyan aholi guruhlariga savollar vositasida murojaat qilish orqali birlamchi ma‘lumotlarni to‘plash ma‘nosini anglatadi. So‘rash usullarining yozma (anketa), og‘zaki (intervyu) hamda sirtidan (pochta, telefon va matbuot orqali) ma‘lumotlar to‘plash shakllari mavjud.

SOTSIOMETRIYA - kichik guruhlar, jamoalar va tashkilotlardagi shaxslararo munosabatlar tizimini mahsus o‘rganish usulidir.

STATISTIKA - ijtimoiy voqea va xodisalarning miqdoriy jihatlarini mahsus o‘rganuvchi fan.

STATUS - 1. Muayyan tizim, targ‘ibot, hamda ierarxiyaning holati, darajasi va mavqei. 2. Biror shaxs, davlat organi yoki xalqaro tashkilotning ijtimoiy mavqeini ifodalovchi burch va majburiyatlar majmui.

STRATIFIKATSIYA - jamiyatning tuzilmasi va alohida qatlamlarini, ijtimoiy tabaqalanish belgilari tizimini, ifodalovchi sotsiologik tushuncha.

SO‘ROV - sotsiologik, psixologik, demografik va boshqa tadqiqotlarda qo‘llaniladigan birlamchi verbal (og‘zaki) axborot yig‘ash uslubi.

SO‘FIYLIK - islomdagi diniy falsafiy oqim. 8-4-asrlarga paydo bo‘lgan va Arab xalifaligida tarqalgan. So‘fiylik yagona Ollohni tash olishni va unga intilishni, faqat unga muhabbatni targ‘ib qiladi hamda qolgan barcha narsalarni Ollohning aksi yoki sifatleri deb xisoblaydilar. Imom G‘azzoliy asos solgan sufizm, keyinchalik turli tariqatlarga bo‘linib ketdi. Kubroviya, YAssaviya hamda eng ko‘p tarqalgan Naqshbandiya tariqatlari Markaziy Osiyoda paydo bo‘lgan.

TANLASH - 1) sotsiologik tadqiqotning bevosita o‘rganilishi kerak bo‘lgan ob‘ekti elementlarining majmuasi; 2) ob‘ekt elementlarini, ommaviy sotsiologik tadqiqotlarda qo‘llaniladigan kuzatuv va o‘rganish birliklarini saralab olish uslublari, usullari va tartib-qoidalarining majmuasi.

TANLASH (JARAYON SIFATIDA) – tadqiqotning butun bir ob‘ektini (mamlakatning butun axolisi, barcha oilalar, maktablar) tashkil qiluvchi ko‘pgina birliklardan (odamlar, oilalar va h.k.) ma‘lum bir birliklar sonini tanlab olish.

TARBIYA - jamiyatda amal qilayotgan me‘yorlarga mos ravishda shaxsni maqsadli tizmiy shakllantirish jarayoni.

URBANIZATSIYA-(lot.urbanis-shahar) jamiyat rivojida shaharlar mavqei va rolining oshib ketish jarayoni.

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

“TASDIQLAYMAN”

O‘quv ishlari bo‘yicha prorektori

_____ D.Xolmatov

“ _____ ” _____ 2024-yil

**KONFLIKTLAR SOTSILOGIYASI
FANINING**

O‘QUV DASTURI

4-kurs uchun

Bilim sohasi:	200000 –Ijtimoiy soha, iqtisod va huquq
Ta’lim sohasi:	210000 – Sotsiologiya va psixologiya
Ta’lim yo‘nalishi:	5210100–Sotsiologiya

Namangan-2024

Fan/modul kodi KOSB404		O'quv yili 2024/2025	Semestr 7	ECTS-Kreditlar 4
Fan/modul turi Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4
1	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Konfliktlar sotsiologiyasi	60	60	120

I. FANNING MAZMUNI

Fanni o'qitishdan maqsad - Jamiyat va sotsial munosabatlar tizimida konfliktlarning o'rnini va rolini ilmiy-tahliliy jixatdan o'rganib, ularga holisona baho berish, sotsial konfliktlarni xususiyatlaridan kelib chiqib ularni boshqarish, oldini olishning yoki bartaraf etish imkoniyatlarining nazariy-kontseptual, shuningdek, amaliy jixatlarini talabalarga o'rgatish asosiy maqsaddir.

Fanning vazifasi -

- konfliktlar haqidagi ta'limotlarning rivojlanish dinamikasini o'rganish;
- konfliktologiya va jamiyatning o'zaro faoliyatini tahlil qilish;
- sotsial konfliktlarni tahlil qilish, hamda ularga tashxis qo'yish ko'nikmalarini shakllantirish;
- zo'rlik yoki urush konfliktlarini hal qilish usuli sifatida qarash stereotiplarini kamaytirish;
- konfliktlarda chorasiz xolatlariga tushib qolgan insonlar, tashkilotlar qanday choralar, tadbirlar, ko'rishlari mumkinligi to'g'risida nazariy-amaliy bilimlar berish.

II. ASOSIY NAZARIY QISM (MA'RUZA MASHG'ULOTLARI)

II.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. Konfliktli sotsiologiyasi predmeti va asosiy tushunchalari

Konfliktlar sotsiologiyasi predmeti. Konfliktlar sotsiologiyasining asosiy tushunchalari. Konfliktlarni ta'riflashning kategorial chizmasi. Konfliktlar sotsiologiyasining nazariy-tahliliy va empirik kategoriyalari va tushunchalari: raqiblik, raqobat, to'qnashuv, norozilik, kurash, kelishuv, munozara, shartnoma, majburlash, murosa, konstruktivlik va destruktivlik va boshqalar. Konfliktlar sotsiologiyasi asosiy tushunchalarining operatsionalizatsiyasi. Konfliktlar sotsiologiyasining konfliktologiya va konfliktni o'rganuvchi boshqa sohalar bilan o'zaro nisbati.

2-mavzu. Konfliktlarni o'rganishga asosiy yondashuvlar

K. Marksning ijtimoiy-sinfiy konflikt kontseptsiyasi. R. Darendorfning konfliktlar dialektik kontseptsiyasi. G. Zimmel kontseptsiyasida konfliktni funktsionalistik tushuntirish. Konfliktning pozitivistik funktsiyasi. T. Parsonsning strukturaviy-funksional kontseptsiyasida konfliktlar jamiyatning disfunktsional holati sifatida. L. Kozerning pozitiv-funksional konflikt modeli.

3-mavzu. Konfliktlarning xarakatlantiruvchi kuchlari va sabablari

Konfliktni o'rganishning tahliliy chizmasi. Konflikt kuchayishining iqtisodiy, siyosiy va madaniy soxasi. Sabablarning asosiy nazariyasi. Shaxsning asosiy motivatsion nazariyalari. Mazmundor (A. Maslou, D. Mak. Klelland, F. Gertsberg, X.A.Myurrey). Protsessual (Porter-Loulerning kutish nazariyasi, adolatlilik nazariyasi). Motivatsiya va faoliyat (Djon Ye. Barbuto, Richard V. Skoll, E. Desi).

4-mavzu. Konfliktlarni o'rganishning empirik xususiyatlari

Konfliktlarni o'rganishning umumiy tamoyillari, usullari va uslublari. Tizimli va tarixiy-genetik yondashuvlar, ijtimoiy psixologiya, sotsiologiya, psixologiya, psixoanaliz usullari. Konfliktlarni o'rganishning maxsus usullari: konfliktologik tashxis va ekspertiza, vaziyatli usul. Konfliktlarni fanlararo tadqiq qilish. Konfliktlarni sotsiologik o'rganishning o'ziga xosligi. Sotsial konfliktni majmuaviy tashxislash. Konfliktlarning qiyosiy taxlili va ekspertizasi. Sotsial konfliktni tashxislash metodikasi.

5-mavzu. Sotsial konfliktlar

Sotsial konfliktlarning ichki va tashqi sharoitlari. Sotsial konfliktning formulasi. Sotsial konfliktning umumiy strukturasi. Sotsial konsensus strukturasi. Sotsial konfliktlarning funktsiyasi. Latent konflikt va uning namoyon bo'lishi. Yasama konflikt. Konfliktning norozilik shakllari. Zulm va agressiya. Sotsial konflikt va konsensusning darajalari va ifodalash shakllari. Shaxslararo konfliktlar va konsensus.

6-mavzu. Jamiyat turli sohalarida konfliktlarning o'ziga xosligi

Madaniyatlararo konfliktlar. Submadaniyatlarining farqlari va moslik chegaralari. Kontrmadaniyat. Submadaniyatlar konfliktlari. Raqobat va konflikt. Iqtisodiy sohada konfliktlar. Mehnat konfliktlari. Iqtisodiy va mehnat konfliktlarini hal qilish usullari. Siyosiy sohada konfliktlar. Siyosiy konfliktlarning predmeti. Siyosiy elitalar konfliktlari. Konfliktlarning byurokratlashuvi. Sotsial konfliktlarning siyosiy lashuvi. Etnosiyosiy konfliktlar. Urush. Siyosiy konfliktlar va zo'rvonlik. Diniy konfliktlar.

7-mavzu. Yoshlar konfliktlari

Yoshlar orasida konfliktlarni aniqlash. Yoshlar konfliktlarining predmeti. Yoshlar konfliktlarining klassifikatsiyasi. Guruhlararo (avlodlararo) konfliktlar. O'smirlik davrining muammolari. Avlodlararo munosabatlar.

Avlodlararo munosabatlar konfliktlarining o'ziga xos jihatlari. Avlodlararo konfliktlarning nazariyasi. Ta'lim muassasalarida konfliktlar. «O'qituvchi-talaba», «ota-ona-talaba» va «talaba-talaba» konfliktlari. Avlodlararo konfliktlarning oqibatlarini. Yoshlari guruhdori orasida konfliktlar. Yoshlar guruhlari tasnifi. Yoshlar guruhlarning zamonaviy xolati. Yoshlar guruhdori a'zolarining tipologiyasi. Guruhlararo konfliktlar sabablari. Harbiy xizmatda shaxslararo konfliktlar. Harbiy xizmatda konfliktlarning ishlash mexanizmi turlari. Qadriyatlar shaxslararo konfliktlarning asosi sifatida.

8-mavzu. Global konfliktlar

Global konfliktlar tushunchasi, mezonlari va sabablari. Global konfliktlar turlari. Jamiyat va tabiat o'rtasidagi konfliktlar, resurslar tugashi muammosi, urush va tinchlik muammolari, demografik muammolar, mamlakatlar taraqqiyotida disbalans muammosi. Rim Klubi va uning global muammolarni hal etishdagi roli.

9-mavzu. Xududiy konfliktlar

Xududiy konfliktlar, ular sub'ektlari tushunchasi, mezonlari va sabablari. Xududiy konfliktlar klassifikatsiyasi. Milliy manfaatlar davlatlararo konfliktlar predmeti va sababi sifatida. Etnik konfliktlar. Davlat ichidagi konfliktlar.

10-mavzu. Sotsial konfliktlarni boshqarish

Konfliktlarni boshqarish amaliyotining vujudga kelishi. Konfliktlarni boshqarishning asosiy tushunchalari: profilaktika, tartibga solish, xal qilish, kelishuv. L.Krisberg va R.Darendorf bo'yicha konfliktlarni boshqarishning omillari. Konfliktlarning konstruktiv va dekonstruktiv rivojlanishi. Konflikt ishtirokchilarining tavsifi va ularning konfliktni boshqarishga ta'siri. Konfliktlarni tartibga solish usullari. Kuch ishlatish usuli bilan konfliktlarni bartaraf qilish va ushbu usulni qo'llashga majbur etuvchi omillar.

11-mavzu. Muzokaralar konfliktlarni bartaraf etish usuli sifatida

Muzokaralar umumiy strategiyasi va modellari. «O'zaro manfaatlar», «yon berish-yaqinlashish» modellari. R. Fisher va U. Yurining muzokaralarni printsiptial olib borish usuli. Konfliktlarni hal etishda uchinchi taraf ishtiroki, arbitraj, mediatorlik. Mediatorlik strategiyasi va texnikasi. Muzokaralar ishtirokchisiga talablar va psixologik muhitni tartibga solish. Muzokaralar uslubi (shiddatli, mo'tadil, savdo, xamkorlik). Muzokaralarni tashkil etish.

II.2. MA'RUZA MAVZULARINI TAQSIMLANISHI

№	Mavzular	Soati
7-semestr		
1	Konflikt sotsiologiyasi predmeti va asosiy tushunchalari	2
2	Konfliktlarni o'rganishga asosiy yondashuvlar	4

3	Konfliktlarning harakatlantiruvchi kuchlari va sabablari	2
4	Konfliktlarni o'rganishning empirik xususiyatlari	2
5	Sotsial konfliktlar	2
6	Jamiyat turli sohalarida konfliktlarning o'ziga xosligi	4
7	Yoshlar konfliktlari	2
8	Global konfliktlar	4
9	Xududiy konfliktlar	2
10	Sotsial konfliktlarni boshqarish	4
11	Muzokaralar konfliktlarni bartaraf etish usuli sifatida	2
	Jami:	30 soat
	Umumiy soat:	30 soat

III. SEMINAR MASHG'ULOTI MAVZULARI

1-mavzu. Konfliktir sotsiologiyasi predmeti va asosiy tushunchalari

Konfliktlar sotsiologiyasi predmeti. Konfliktlar sotsiologiyasining asosiy tushunchalari. Konfliktlarni ta'riflashning kategorial chizmasi. Konfliktlar sotsiologiyasining nazariy-tahliliy va empirik kategoriyalari va tushunchalari: raqiblik, raqobat, to'qnashuv, norozilik, kurash, kelishuv, munozara, shartnoma, majburlash, murosa, konstruktivlik va destruktivlik va boshqalar. Konfliktlar sotsiologiyasi asosiy tushunchalarining operatsionalizatsiyasi. Konfliktlar sotsiologiyasining konfliktologiya va konfliktni o'rganuvchi boshqa sohalar bilan o'zaro nisbati.

2-mavzu. Konfliktlarni o'rganishga asosiy yondashuvlar

K. Marksning ijtimoiy-sinfy konflikt kontseptsiyasi. R. Darendorfning konfliktlar dialektik kontseptsiyasi. G. Zimmel kontseptsiyasida konfliktni funktsionalistik tushuntirish. Konfliktning pozitivistik funktsiyasi. T. Parsonsning strukturaviy-funktsional kontseptsiyasida konfliktlar jamiyatning disfunktsional holati sifatida. L. Kozerning pozitiv-funktsional konflikt modeli.

3-mavzu. Konfliktlarning harakatlantiruvchi kuchlari va sabablari

Konfliktni o'rganishning tahliliy chizmasi. Konflikt kuchayishining iqtisodiy, siyosiy va madaniy soxasi. Sabablarning asosiy nazariyasi. Shaxsning asosiy motivatsion nazariyalari. Mazmundor (A. Maslou, D. Mak. Klelland, F. Gertsberg, X.A.Myurrey). Protsessual (Porter-Loulerning kutish nazariyasi, adolatlilik nazariyasi). Motivatsiya va faoliyat (Djon Ye. Barbuto, Richard V. Skoll, E. Desi).

4-mavzu. Konfliktlarni o'rganishning empirik xususiyatlari

Konfliktlarni o'rganishning umumiy tamoyillari, usullari va uslublari. Tizimli va tarixiy-genetik yondashuvlar, ijtimoiy psixologiya, sotsiologiya, psixologiya, psixoanaliz usullari. Konfliktlarni o'rganishning maxsus

usullari: konfliktologik tashxis va ekspertiza, vaziyatli usul. Konfliktlarni fanlararo tadqiq qilish. Konfliktlarni sotsiologik o'rganishning o'ziga xosligi. Sotsial konfliktni majmuaviy tashxislash. Konfliktlarning qiyosiy taxlili va ekspertizasi. Sotsial konfliktni tashxislash metodikasi.

5-mavzu. Sotsial konfliktlar

Sotsial konfliktlarning ichki va tashqi sharoitlari. Sotsial konfliktning formulasi. Sotsial konfliktning umumiy strukturasi. Sotsial konsensus strukturasi. Sotsial konfliktlarning funktsiyasi. Latent konflikt va uning namoyon bo'lishi. Yasama konflikt. Konfliktning norozilik shakllari. Zulm va agressiya. Sotsial konflikt va konsensusning darajalari va ifodalash shakllari. Shaxslararo konfliktlar va konsensus.

6-mavzu. Jamiyat turli sohalarida konfliktlarning o'ziga xosligi

Madaniyatlararo konfliktlar. Submadaniyatlarining farqlari va moslik chegaralari. Kontrmadaniyat. Submadaniyatlar konfliktlari. Raqobat va konflikt. Iqtisodiy sohada konfliktlar. Mehnat konfliktlari. Iqtisodiy va mehnat konfliktlarini hal qilish usullari. Siyosiy sohada konfliktlar. Siyosiy konfliktlarning predmeti. Siyosiy elitalar konfliktlari. Konfliktlarning byurokratlashuvi. Sotsial konfliktlarning siyosiy lashuvi. Etnosiyosiy konfliktlar. Urush. Siyosiy konfliktlar va zo'ra vonlik. Diniy konfliktlar.

7-mavzu. Yoshlar konfliktlari

Yoshlar orasida konfliktlarni aniqlash. Yoshlar konfliktlarining predmeti. Yoshlar konfliktlarining klassifikatsiyasi. Guruhlararo (avlodlararo) konfliktlar. O'smirlik davrining muammolari. Avlodlararo munosabatlar. Avlodlararo munosabatlar konfliktlarining o'ziga xos jihatlari. Avlodlararo konfliktlarning nazariyasi. Ta'lim muassasalarida konfliktlar. «O'qituvchi-talaba», «ota-ona-talaba» va «talaba-talaba» konfliktlari. Avlodlararo konfliktlarning oqibatlarini. Yoshlari guruhdari orasida konfliktlar. Yoshlar guruhlarini tasnifi. Yoshlar guruhlarining zamonaviy xolati. Yoshlar guruhdari a'zolarining tipologiyasi. Guruhlararo konfliktlar sabablari. Harbiy xizmatda shaxslararo konfliktlar. Harbiy xizmatda konfliktlarning ishlash mexanizmi turlari. Qadriyatlar shaxslararo konfliktlarning asosi sifatida.

8-mavzu. Global konfliktlar

Global konfliktlar tushunchasi, mezonlari va sabablari. Global konfliktlar turlari. Jamiyat va tabiat o'rtasidagi konfliktlar, resurslar tugashi muammosi, urush va tinchlik muammolari, demografik muammolar, mamlakatlar taraqqiyotida disbalans muammosi. Rim Klubi va uning global muammolarni hal etishdagi roli.

9-mavzu. Xududiy konfliktlar

Xududiy konfliktlar, ular sub'ektlari tushunchasi, mezonlari va sabablari. Xududiy konfliktlar klassifikatsiyasi. Milliy manfaatlar

davlatlararo konfliktlar predmeti va sababi sifatida. Etnik konfliktlar. Davlat ichidagi konfliktlar.

10-mavzu. Sotsial konfliktlarni boshqarish

Konfliktlarni boshqarish amaliyotining vujudga kelishi. Konfliktlarni boshqarishning asosiy tushunchalari: profilaktika, tartibga solish, xal qilish, kelishuv. L.Krisberg va R.Darendorf bo'yicha konfliktlarni boshqarishning omillari. Konfliktlarning konstruktiv va dekonstruktiv rivojlanishi. Konflikt ishtirokchilarining tavsifi va ularning konfliktni boshqarishga ta'siri. Konfliktlarni tartibga solish usullari. Kuch ishlatish usuli bilan konfliktlarni bartaraf qilish va ushbu usulni qo'llashga majbur etuvchi omillar.

11-mavzu. Muzokaralar konfliktlarni bartaraf etish usuli sifatida

Muzokaralar umumiy strategiyasi va modellari. «O'zaro manfaatlar», «yon berish-yaqinlashish» modellari. R. Fisher va U. Yurining muzokaralarni printsiplial olib borish usuli. Konfliktlarni hal etishda uchinchi taraf ishtiroki, arbitraj, mediatorlik. Mediatorlik strategiyasi va texnikasi. Muzokaralar ishtirokchisiga talablar va psixologik muhitni tartibga solish. Muzokaralar uslubi (shiddatli, mo'tadil, savdo, xamkorlik). Muzokaralarni tashkil etish.

III.2. SEMINAR MASHG'ULOTI MAVZULARINI TAQSIMLANISHI

	Seminar mavzulari	Soati
1	Konflikt sotsiologiyasi predmeti va asosiy tushunchalari	2
2	Konfliktlarni o'rganishga asosiy yondashuvlar	4
3	Konfliktlarning harakatlantiruvchi kuchlari va sabablari	2
4	Konfliktlarni o'rganishning empirik xususiyatlari	2
5	Sotsial konfliktlar	2
6	Jamiyat turli sohalarida konfliktlarning o'ziga xosligi	4
7	Yoshlar konfliktlari	2
8	Global konfliktlar	4
9	Xududiy konfliktlar	2
10	Sotsial konfliktlarni boshqarish	4
11	Muzokaralar konfliktlarni bartaraf etish usuli sifatida	2
	Jami:	30
	Umumiy soat:	30

IV.1. MUSTAQIL TA'LIM VA MUSTAQIL ISHLAR

1	Konflikt sotsial fenomen sifatida
2	Sotsial konfliktlarni tadqiq etish metodlari
3	Sotsial konfliktlar dinamikasi va motivatsiyasi
4	Guruhlararo konfliktlarni tadqiq etish metodlari
5	Oiladagi konfliktlarni tahlil qilish va boshqarish muammolari
6	Konfliktda shaxsning samarali muloqoti va ratsional xatti-xarakat

	texnologiyasi
7	Tashkilotlardagi konfliktlar.
8	Siyosiy konfliktlarning asosiy turlari: manfaat, qadriyatlar, o'xshatish va tenglashtirish asosidagi konfliktlar
9	Etnosiyosiy konfliktlarni o'ziga xos jixatlari.
10	Xalkaro siyosatda xokimiyat masalasi va uning moxiyati
11	«Nol miqdorli», «Nol miqdorsiz» konfliktlarning moxiyati
12	Boshqaruv tizimining tuzilishi va tarkibiga nisbatan konfliktlar tipologiyasi.
13	Konfliktlarni bartaraf etish: modellari, uslublari va metodlari
14	Siyosiy muzokaralar o'tkazish texnologiyasi
15	Konfliktologik tadqiqot dasturi va uning moxiyati

V. FAN O'QITILISHINING NATIJALARI (SHAKLLANADIGAN KOM'ETENTSIYALAR)

Fanni o'zlashtirishi natijasida talaba:

✓ fan bo'yicha tizimli bilimlarga ega bo'lishi, konflikt soxasida ro'y berayotgan xodisalar va jarayonlar xaqida konfliktlar xaqidagi ta'limotlarning rivojlanish dinamikasini o'rganish, konfliktologiya va jamiyatning o'zaro faoliyatini taxlil qilish, sotsial konfliktlarni taxlil qilish, xamda ularga tashxis qo'yish ko'nikmalarini shakllantirish, konfliktologiya rivojlanishining zamonaviy muammolari, konfliktlarni eskolotsiyasi qonunlari, konfliktlarni yuzaga kelishi mexanizmlari nazariyalari va ularning formulalari, konfliktlarni boshqarish texnologiyalari xaqida ***tasavvur va bilimga ega bo'lishi***;

✓ zo'rlik yoki urush konfliktlarini xal qilish usuli sifatida qarash stereotiplarini kamaytirish, konfliktlarda chorasiz xolatlariga tushib qolgan insonlar, tashkilotlar qanday choralar, tadbirlar, ko'rishlari mumkinligi to'g'risida nazariy-amaliy bilimlar berish, konfliktlarni boshqarish xaqida bilimga ega bulishi, zamonaviy ilmiy asoslarda ulardan xayotiy va kasbiy faoliyatida bilishi va ulardan foydalana olishi ***ko'nikmalariga ega bo'lishi***;

✓ ma'lumotlarni yig'ish, saqlash, ishlov berish va foydalanish usullariga ega bo'lish, o'z kasbiy faoliyatida asoslangan mustaqil qarorlarni qabul qilishni bilishi; konfliktologiyaning nazariy-metodologik asoslarini bilishi va foydalana olishi, ushbu yo'nalishi bo'yicha raqobatbardosh umumkasbiy tayyorgarlikka ega bo'lishi, mustaqil ravishda yangi bilimlarni yaratish, o'z-o'zini takomillashtirish va ilmiy asosda o'z mexnatini tashkil qilishni bilishi, sog'lom turmush tarzini yuritish zaruriyatida ilmiy tasavvurga va ishonchga jismoniy takomillashuvi shaxslararo, hamda guruhlararo konfliktlarni o'ziga xos xususiyatlari, jamiyatdagi hamda boshqaruv soxasidagi konfliktlar kabi bilimlarni muammolari bo'yicha yechimlar qabul qilish malakasiga ***ega bo'lishi kerak***.

VI. TA'LIM TEXNOLOGIYALARI VA METODLARI

- ✓ ma'ruzalar;
- ✓ interfaol keys-stadilar;
- ✓ seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- ✓ guruhlarda ishlash;
- ✓ individual loyihalar
- ✓ jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar

VII. KREDITLARNI OLISH UCHUN TALABLAR

Fanga ajratilgan kreditlar talabalarga har bir semestr bo'yicha nazorat turlaridan ijobiy natijalarga erishilgan taqdirda taqdim etiladi.

Fan bo'yicha talabalar bilimni baholashda oraliq (ON) va yakuniy (YaN) nazorat turlari qo'llaniladi. Nazorat turlari bo'yicha baholash: 5 – "a'lo", 4 – "yaxshi", 3 – "qoniqarli", 2 – "qoniqarsiz" baho mezonlarida amalga oshiriladi.

Oraliq nazorat har semestrda bir marta yozma ish shaklida o'tkaziladi.

Talabalar semestrlar davomida fanga ajratilgan amaliy (seminar) mashg'ulotlarda muntazam, har bir mavzu bo'yicha baholanib boriladi va o'rtachalanadi. Bunda talabaning amaliy (seminar) mashg'ulot hamda mustaqil ta'lim to'shiriqlarini o'z vaqtida, to'laqonli bajarganligi, mashg'ulotlardagi faolligi inobatga olinadi.

Shuningdek, amaliy (seminar) mashg'ulot va mustaqil ta'lim to'shiriqlari bo'yicha olgan baholari oraliq nazorat turi bo'yicha baholashda inobatga olinadi. Bunda har bir oraliq nazorat turi davrida olingan baholar o'rtachasi oraliq nazorat turidan olingan baho bilan **qayta o'rtachalanadi**.

O'tkazilgan oraliq nazoratlardan olingan baho **oraliq nazorat natijasi** sifatida qaydnomaga rasmiylashtiriladi.

Yakuniy nazorat turi semestrlar yakunida tasdiqlangan grafik bo'yicha yozma ish shaklida o'tkaziladi.

Oraliq (ON) va yakuniy (YaN) nazorat turlarida:

Talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb to'lganda – **5 (a'lo) baho**;

Talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb to'lganda – **4 (yaxshi) baho**;

Talaba olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega deb to'lganda – **3 (qoniqarli) baho**;

Talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo'yicha tasavvurga ega emas, deb to'lganda – **2 (qoniqarsiz) baho** bilan baholanadi.

**ASOSIY VA QO'SHIMCHA O'QUV ADABIYOTLAR HAMDA
AXBOROT MANBALARI
ASOSIY ADABIYOTLAR:**

1. Анцупов А.Я., Баклановский Б.С. Конфликтология и схема и получено: Учебное пособие. 2-е изд., перераб. - СПб. Питер, 2009. - 304 с.
2. Анцупов А.Я., Шипилов А.И. Конфликтология. - М, 2001.

QO‘SHIMCHA ADABIYOTLAR:

3. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. - Тошкент: Ўзбекистан, 2018.-466.
4. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Люди, которые играют в игры. — М.: Университетская книга АСТ, 1999.
5. Глухова А.В. Типология политических конфликтов. - Воронеж, 1999.
6. Громова О.Н. Конфликтология. Курс лекций. - М.: Ассоциация авторов и издателей «Тандем», ЭКМОС, 2000.
7. Дарендорф Р. Элементы теории социальных конфликтов // Социологическое исследование. №5. - М., 2000.
8. Дмитриев А.В. Конфликтология. - М, 2003.
9. Джумаев Р.З. Основы конфликтологии. - Ташкент, 2000.
10. Емельянов С.М. Практикум по конфликтологии. - СПб: Питер,2001.
11. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимида киришиш тантанали маросимида бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқ /Ш.М. Мирзиёев. - Тошкент: “Ўзбекистон”, 2016. - 56 б.
12. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик - хар бир рахбар фаолиятининг кундалик қонидаси бўлиши керак. Мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий яқунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йуналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маъруза, 2017 йил 14 январь. - Тошкент: “Ўзбекистон”, 2017.-104 б.
13. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш-юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови // Ўзбекистон Республикасининг Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси 07-12-2016.- Тошкент: “Ўзбекистон”, 2017. -48 б.
14. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. - Тошкент: “Ўзбекистон”, 2017.-491 б.
15. Ўзбекистон Республикаси Президентининг БМТ Бош Ассамблеясининг 72-сессиясидаги нутқи. АҚШ, 19 сентябрь 2017 йил. Халқ сўзи газетасининг 2017 йил 20 сентябрь № 189 (6883)-сони.
16. Здравомыслов А.Г. Социологический конфликт. - М., 1996.
17. Козырев Г.И. «Введение в анализ конфликтов». - М., 1999.
18. Зигерт В., Ланг Л. Руководить без конфликтов. - М.: Экономика, 1999.

19. Кармина А.С. Конфликтология. - М, 2002.
20. Конфликтология Учебник для вузов /В.П.Ратников, В.Ф.Голубь, Г.С.Лукьянов и др., Под ред. Проф. В.П.Ратникова-М.:ЮНИТИ-ДАНА, 2001.
21. Мастенбрук У. Управление конфликтными ситуациями и развитие организации. - М.: Инфра-М, 1999.
22. Рыжков О. Политические конфликты. - М,2009.
23. Самыгин С.И., Столяренко Л.Д. Психология управления. Учебное пособие. - Ростов-н/Д: Феникс, 2007.
24. Сулимова Т.С. Социальная работа и конструктивное разрешение конфликтов. - М.: Ин-т практической психологии, 1996.
25. Уткин Э. А. Конфликтология. Теория и практика. - М,1998.
26. Фишер Р., Юри У. Путь к согласию или переговоры без поражения. - М.: Наука, 1999.
27. Фролов С.С Социология. - М.: Гардарики 2007. - 344 с.
28. Хербак В.Е. Конфликтные ситуации на предприятиях // — М.:«ЭКО». №11, 1999.
29. Хорни К. Ваши внутренние конфликты. - СПб.: Лань, 2001.
30. Шейнов В.П. Конфликты в нашей жизни и их разрешение. - Минск: Амалфея, 2006.

AXBOROT MANBAALARI

31. [htt':// www.socioworld.ru](http://www.socioworld.ru)
32. [htt':// www.sociologi.narod.ru](http://www.sociologi.narod.ru)
33. [htt':// www.sociolog.ru](http://www.sociolog.ru)
34. [htt'://www.isea.ru/russian/structure/acad/'hil/kurs/'hil04.htm](http://www.isea.ru/russian/structure/acad/'hil/kurs/'hil04.htm)
35. [htt'://www.ce'.tomsk.ru/sir1.html](http://www.ce'.tomsk.ru/sir1.html)
36. [htt'://www.sinor.ru/~ranger/Socis.html](http://www.sinor.ru/~ranger/Socis.html)
37. [htt'://www.nir.ru/socio/sci'ubl/socjour.htm](http://www.nir.ru/socio/sci'ubl/socjour.htm)
38. [htt'://www.hse.ru/radaev](http://www.hse.ru/radaev)
39. [htt'://www.sociograd.ru/](http://www.sociograd.ru/)

Namangan davlat universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan:

- Fanning ishchi o'quv dasturi Ijtimoiy fanlar kafedrasining 2024-yil _____ dagi ____-sonli majlisida muhokama qilingan va tasdiqqa tavsiya etilgan.
- Fanning ishchi o'quv dasturi Ijtimoiy fanlar fakultetining 2024-yil _____ dagi ____-sonli majlisida ma'qullangan va tasdiqqa tavsiya etilgan.
- NamDU Kengashining 2024-yil, 7-iyuldagi 12-sonli majlisida muhokama qilingan va tasdiqlangan.

Fan/modul uchun mas'ul:

S.Z. Qozoqov - Namangan davlat universiteti "Ijtimoiy fanlar" kafedراسи katta o'qituvchisi

Taqrizchilar:

Q.O. Maxkamov – NamDU “Ijtimoiy fanlar” kafedrası dotsenti, Sotsiologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (‘hD).

A.X. Abdulazizov – NamDU “Ijtimoiy fanlar” kafedrası dotsenti, Sotsiologiya fanlari nomzodi.

NamDU o‘quv uslubiy boshqarma boshlig‘i
Mirzaaxmedov

X.

Ijtimoiy fanlar fakulteti dekani v.v.b.

B. Mallabayev

Ijtimoiy fanlar kafedrası mudiri

Q. Maxkamov

Tuzuvchi

S. Qozoqov

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

“Ijtimoiy fanlar” kafedrası

“Konflikt sotsiologiyasi” FANIDAN

TEST SAVOLLARI

“Konflikt sotsiologiyasi” FANIDAN UMUMIY TEST SAVOLLARI:

VARIANT - 1

1. Ko‘pchilik sotsiologlar shaxsning birlamchi ijtimoiylashuvini qaerda boshlanadi deb hisoblaydilar?

- A.maktab
- V.oila
- S. do‘stlar davrasida
- D.mehnat jamoasida

2. Intervyu usulining turlarini aniqlang:

- A. ochiq, yopiq, yarim ochiq
- B.erkin, standart, yarim standart
- C. og‘zaki va yozma
- D.nazoratli, nazoratsiz va erkin

3. O.Kontning “3 stadiya qonuni” asaridagi bosqichlar nomi:

- A.fetishizm, monoteizm va politeizm
- B. teologik, metafizik va pozitiv
- C. teologik, monoteizm va pozitiv
- D.teologik, pozitiv va negativ

4. Sotsial norma va qadriyatlarning individ ichki dunyosiga kirishi jarayoni qanday nomlanadi?

- A.sotsial integrasiya
- B.sotsial adaptasiya
- C.sotsial interpretasiya
- D.sotsial interiorizasiya

5. Shaxs yoki sotsial guruhning ijtimoiy tizimda egallagan mavqeidan kelib chiqib amalga oshiruvchi faoliyatini ifodalovchi tushuncha – bu:

- A.sotsial status
- B.sotsial rol
- C.sotsial harakat
- C.sotsial munosabat

6. Sotsiometriya – bu:

A.katta va kichik guruhlar a’zolarini va ularning munosabatlarini miqdoriy jihatdan tahlil qilish

B.kichik ijtimoiy guruhlardagi shaxslararo munosabatlarni miqdoriy o‘lchovlar asosida o‘rganish

C.kichik guruhlardagi muammoli vaziyatlarni miqdoriy jihatdan tahlil qilish

D.katta guruhlarda simpatiya va antipatiya munosabatlarini aniqlash

7. Sotsial statika nimani o‘rganadi?

- A.ijtimoiy voqelikning tabiiy qonunlarini
- B.voqea va hodisalarning o‘shish va rivojlanishini
- C.ijtimoiy elementlarning muvozanatini, mavjudlik qonunlarini
- D.ijtimoiy tanazzulni

8. Kontent-analiz metodi-bu...

- A.so‘rovning bir turi
- B.kuzatish usuli metodlaridan biri
- C.hujjatlarni tahlil qilish metodlaridan biri

D.eksperimentning bir turi.

9. Sotsiologiya dastlab qanday nom bilan atalgan?

A.siyosiy arifmetika

B.tarixiy tahlil

C.sotsial falsafa

D.sotsial fizika

10. Shaxs strukturasi asosiy elementlarini ko'rsating:

A.bilim, madaniyat va faollik

B.xotira, madaniyat va faoliyat

C.dunyoqarash, xotira va madaniyat

D.madaniyat, bilim va dunyoqarash

11. Sotsiologiya fani qaysi fan negizida shakllandi?

A.psixologiya

B.matematika

C.biologiya

D. falsafa

12. Sotsiologik monitoring bu:

A.birlamchi sotsiologik ma'lumotlarni yig'uvchi, tahlil qiluvchi va axborotlarni tarqatuvchi tizim

B.jamiyatdagi ijtimoiy muammolarni o'rganuvchi, tahlil qiluvchi, yechimini va nazoratini ta'minlovchi tizim

C. sotsiologik tadqiqotlarni o'tkazish, sotsiologik jarayonlar haqidagi axborotlardan doimiy foydalanishni ta'minlovchi tizim

D.sotsiologik tadqiqotlarni doimiy kuzatuvchi, nazorat qiluvchi va baholovchi tizim

13. XIX asr yarmida sotsiologiyani fan sifatida shakllanishining ob'ektiv sababini aytib bering?

A.texnika va ishlab chiqarishning taraqqiyoti

B.insonning absolyut ozodlikka intilishi

C. ijtimoiy tartibni tashkil etishning zaruriyligi

D.ijtimoiy inqilob

14. Individ xatti-harakati uchun etalon bo'lib xizmat qiladigan guruh – bu:

A.birlamchi guruh

B.kvaziguruh

C. referent guruh

D. ideal guruh

15. Sotsiologik tadqiqot dasturida gipoteza (faraz)ning turlarini ko'rsating:

A.namunaviy va ishchi

B.pozitiv va negativ

C. an'anaviy va zamonaviy

D.ilmiy va ishchi

16. Hujjatlarni o'rganish metodlarining turlarini aniqlang:

A.an'anaviy va zamonaviy

B.an'anaviy va formallashtirilgan

C. ierarxiyaviy va tarixiy

D.umumiy va xususiy

17. Sotsiometriya metodining asoschilarini aniqlang:

A.Kont va Spenser

B.Gurvich va Moreno

C. Dyurkgeym va Veber

D. Veber va Zimmel

18. Kvaziguruhlarga quyidagilardan qaysi biri kiradi?

A. jamoa

B. elat va millat

C. olomon

D. urug' va qabila

19. Sotsiologiya fani qachon va qaerda vujudga kelgan?

A.QShda 19-asrda

B. Sharqiy Yevropada 19-asrda

C. Janubiy Amerikada 18-asrda

D. G'arbiy Yevropada 19-asrda

20. E. Dyurkgeym fikricha sotsial faktlarning asosiy xususiyatlari:

A. ob'ektiv mavjud, ochiq va moslashuvchan

B. ob'ektiv mavjud, individdan mustaqil, individ xatti-harakatini boshqarish va ta'sir etish

D. ochiqlik, o'zgaruvchanlik, moslashuvchanlik, funksional va rivojlanish

C. ijtimoiylashuv, tartibni saqlash, ishlab chiqarish va qayta tiklash

21. Ilk bor sotsiologik muammolar qaysi fan tizimida o'rganilgan?

A. biologiya

B. iqtisodiyot

D. tarix

C. falsafa

22. Kontent – analiz hujjatlarni tahlil qilish metodlarining qay biriga kiradi?

A. an'anaviy

B. umumilmiy

D.formallashtirilgan

C.xususiy ilmiy

23. Gipoteza sotsiologik tadqiqot dasturining qaysi qismida beriladi?

A. amaliy qismida

B. nazariy qismida

D. xulosa qismida

C. kirish qismida

24. Pilotaj tadqiqot empirik sotsiologik tadqiqotning qaysi bosqichida o'tkaziladi?

A. ma'lumotlarni qayta ishlash bosqichida

B. yakunlovchi bosqichida

D. tayyorgarlik bosqichida

C.asosiy amaliy bosqichida

25. Monitoring atamasi ilk marotaba qaysi fanda qo'llanilgan?

A. huquqshunoslik

B. kriminalistika

- D. ekologiya
- C. politologiya

26. Shaxs manfaati turlarini aniqlang:

- A. maqsadli, qadriyatli, an'anaviy va madaniy
- B. maqsadli-rasional, qadriyatli-rasional, affektiv va an'anaviy
- D. munosabat, harakat, tayanch va yo'nalish
- C. maqsadli, maqsadsiz, asosiy va ikkinchi darajali

27. Sotsiologiyaning mustaqil fan sifatida shakllanishiga qaysi fanlar faol ta'sir ko'rsatgan?

- A. tabiatshunoslik fanlari
- B. aniq fanlar
- D. ijtimoiy fanlar
- C. gumanitar fanlar

28. Empirik sotsiologik tadqiqot qanday yakunlanadi?

- A. xulosalar ishlab chiqish
- B. xisobot tayyorlash
- D. taklif va tavsiyalar berish
- C. natijalarni tahlil qilish

29. Sotsial dinamika nimani o'rganadi?

- A. Jamiyatning o'sish, o'zgarish va rivojlanish qonunlarini
- B. Jamiyat faoliyatining qonunlarini
- D. Sotsial qonunlarning o'zaro aloqasini
- C. Sotsial voqeilikning ustuvor yo'nalishlarini

30. O.Kont "sotsiologiya" terminini ilk bora qaerda ishlatgan?

- A. "Pozitiv falsafa kursi" asrining 1-tomida
- B. "Pozitiv falsafa kursi" asrining 2-tomida
- D. "Pozitiv falsafa kursi" asrining 3-tomida
- C. "Pozitiv falsafa kursi" asrining 4-tomida

31. Sotsiologiyada G. Spenser qanday konsepsiyani yaratgan?

- A. formal sotsiologiya
- B. noorganik sotsiologiya
- D. noformal sotsiologiya
- C. organik sotsiologiya

32. Shaxsning ijtimoiylashuvi bosqichlarini aniqlang:

- A. sotsial integrasiya va differensiasiya
- B. sotsial adaptasiya va sotsial interpretasiya
- D. sotsial adaptasiya va sotsial interiorizasiya
- C. sotsial integrasiya va modernizasiya

33. Sotsiometriya metodi sotsiologiyaga qaysi fandan kirib kelgan?

- A. falsafa
- B. etika
- D. politologiya
- C. psixologiya

34. Sotsiologiyaning klassik rivojlanish bosqichi vakillarini aniqlang:

- A. O. Kont, Z. Freyd va P. Sorokin
- B. O. Kont, E. Dyurkgeym va G. Spenser
- D. O. Kont, M. Veber va G. Zimmel

C. O. Kont, T. Parsons va R. Merton

35. M. Veberga ko‘ra sotsial xatti-harakatlar turlari:

- A. maqsadli, qadriyatli, rasional va affektiv
- B. maqsadli-rasional, deviant, an’anaviy va madaniy
- D. maqsadli-rasional, qadriyatli-rasional, affektiv va an’anaviy
- C. maqsadli-rasional, qadriyatli, madaniy va an’anaviy

36. Ekspost – fakto birlamchi sotsiologik ma’lumotlarni to‘plash metodlarining qaysi turiga kiradi?

- A. so‘rov metodi
- B. kuzatish metodi
- D. tajriba metodi
- C. hujjatlarni tahlil qilish metodi

37. Ko‘pincha iqtisodiy, diniy, siyosiy manfaatlar yuzasidan tuziladigan guruhlar qanday guruh turiga kiradi?

- A. autguruh
- B. kvaziguruh
- D. birlamchi guruh
- C. ikkilamchi guruh

38. Sotsiologik tadqiqot dasturi nimadan boshlanadi?

- A. maqsad va vazifani belgilash
- B. ob’ekt va predmetni tanlash
- D. muammoni qo‘yish
- C. asosiy tushunchalarni ishlab chiqish

39. Kelib chiqishi rus, amerikalik sotsiolog nomini ko‘rsating.

- A. I. Kon
- B.P. Sorokin
- D. T. Zaslavskaya
- C.V. Yadov

40. Sotsial xatti-harakat nazariyasi asoschisi...

- A. R. Merton
- B.M. Veber
- D. G. Zimmel
- C. G. Spenser

41. Sotsial tashkilotlarga sotsiologik yondashuvlarni aniqlang:

- A. regulyativ, relyasion va integrativ
- B. an’anaviy, rasional va zamonaviy
- D. tabiiy, rasional va neorasonal
- C. tanqidiy, tabiiy va neorasonal

42. Maks Veberning sotsiologiyasi qanday nomlanadi?

- A. formal sotsiologiya
- B. tushunuvchi sotsiologiya
- D. pozitivistik sotsiologiya
- C. psixologik sotsiologiya

43. «Sotsial mobillik» terminini sotsiologiyaga kim kiritgan?

- A. M. Veber
- B. P. Sorokin
- D. R. Merton

C.T. Parsons

44. Jamiyatdagi ijtimoiy tengsizlikni o'rganuvchi nazariyani aniqlang:

- A. sotsial mobillik
- B. deviasiya
- D. sotsial stratifikatsiya
- C. sotsial interiorizasiya

45. Hozirgi zamon sotsiologiyasidagi yo'nalishlar qaysi javobda to'g'ri keltirilgan?

- A. pozitivizm, strukturaviy-funksionalizm, organik va formal
- B. neopozitivizm, tanqidiy, ziddiyat, analitik
- C. neopozitivizm, fenomenologiya, etnometodologiya, klassik
- D. pozitivizm, organik, tushunuvchi, formal

46. Jamiyatda shaxs va sotsial guruhlarining sotsial me'yorlarga amal qilishini nazorat qiluvchi tizim – bu:

- A. sotsial birlik
- B. sotsial institut
- C. sotsial birlashma
- D. sotsial tashkilot

47. Ijtimoiy tizimlarga xos xususiyatlar:

- A. o'zgaruvchanlik, tartibni saqlash, qayta tiklash, rivojlanish
- B. ochiqlik, ishlab chiqarish, o'zgaruvchanlik, nazorat
- C. ierarxiyaviylik, takror ishlab chiqarish, moslashuvchanlik, o'zini qayta tiklash
- D. o'zgaruvchanlik, maqsadga yo'nalganlik, ochiqlik, o'zini qayta tiklash

48. "Ko'zgdagi Men" nazariyasining asoschisini aniqlang:

- A. E. Dyurkgeym
- B. P. Sorokin
- C. Ch. Kuli
- D. U. Tomas

49. M. Veberga ko'ra legitim hokimiyatning ideal tiplarini ko'rsating:

- A. rasional, an'anaviy, xarizmatik
- B. demokratik, totalitar va avtoritar
- C. an'anaviy, xarizmatik va demokratik
- D. byurokratik, demokratik, avtokratik

50. "Affektiv xatti-harakat" tushunchasini kim asoslab bergan?

- A. R. Merton
- B. M. Veber
- C. G. Zimmel
- D. G. Spenser

VARIANT -2

1. Jamiyat nima?

- A. Bir qancha sotsial institutlar va tashkilotlar doirasida o'zaro sotsial hayotni amalga oshirayotgan kishilarning katta miqdori
- B. Harakatdagi shaxslar
- C. Kishilarning turli guruhlar yig'indisi

D.Ma'lum ehtiyojlarni qondirish uchun muljallangan rol va statuslar majmui

2. Jamiyatni tahlil qilishda sistemali (tizimli) yondashuv kimning ta'limotida o'z aksini topdi?

- A.K.Marks
- B. Z.Freyd
- C.F.Nitsshe
- D.T.Parsons

3. Sotsial struktura bu...

A.Ma'lum sotsial mavqelarni egallaydigan va ma'lum sotsial funksiyalarni bajaradigan individlar o'zaro aloqasining ma'lum usuli

B.Kishilar o'rtasidagi munosabatlarni tashkil etish

C.Hatti-harakat namunasi

D.Ehtiyojlarni qondirish uchun o'zaro vazifani amalga oshirishning barqaror shakllari

4. Kim birinchi bo'lib industrial jamiyat atamasini ishlatgan?

- A.Sen-Simon
- B.Darendorf
- C.O.Kont
- D.G.Markuze

5. A'zolik vorislik asosida o'tadigan, o'zatiladigan guruh nima deb ataladi?

- A.Tabaqa
- B.Sinf
- C.Kasb
- D.Gomogen

6. Qaysi mamlakatda kasta tizimi mavjud bo'lgan?

- A.Hindiston
- B.Gretsiya
- C.Xitoy
- D.Misr

7. Zamonaviy G'arb jamiyatida o'rta sinf ... tashkil etadi?

- A.60 %
- B.10 %
- C. 30 %
- D.80 %

8. Jamiyatda o'rta sinf ulushini oshishi ta'sir qiladi:

- A.Jamiyat jipsligi va barqarorligiga
- B.Ishchilar soniga
- C.Ishlovchilar malakasini oshishiga
- D.Sotsial mobillikka

9. Sotsiologiyada shaxs deganda kim nazarda tutiladi?

A.Jamiyatda yashaydigan va uning me'yorlariga amal qiladigan har qanday kishi

- B.Dunyoga kelgan har qanday inson
- C.Taniqli arbob
- D.Ahamiyatli kishi

10.Sotsializatsiya bu...

A.O‘zining butun hayoti davomida individ tomonidan o‘zi tegishli bo‘lgan jamiyatning sotsial rollari, madaniy me‘yorlari va qadriyatlarini o‘zlashtirish jarayoni

B.Insoniy hayot qoidalariga xulq-atvor va madaniy me‘yorlarga o‘rgatish

C.Bolalarni kattalar hayotiga tayyorlash, ijtimoiy hayotning elementar qoidalarini o‘zlashtirish

D.Sotsial o‘zaro ta’sir

11. Sotsiologiya tadqiqot instrumentariyasi nima?

A.Tadqiqotni amalga oshirish metodi va texnikasining umumiy sistemasi (tizimi) tashkil etish harakatlari

B.Maxsus usullar majmui

C.Standartli metodika (uslubiyat)

D.Sotsiologik ma’lumotlar yig‘ish uchun metodik xarekterga ega xujjatlar yig‘indisi

12. Amaliy sotsiologiya bu:

A.Nazariy modellar, metodologik tamoyillar, tadqiqot metodlari va protsedurasi hamda sotsial texnologiyalar, konkret dastur va tavsiyalar yirindisi.

B.Mazkur bilimning umumiy qonuniyat va tamoyillarini ochib beradigan jamiyat tu-g‘risidagi makrosotsiologik nazariya.

C.Sotsial injeneriya.

D.Alohida ilmiy yo‘nalish

13. Sotsiologiyada formal – analitik yo‘nalish asoschisi kim?

A.F.Tyonnis

B.A.Gumplovich

C.Z.Freyd

D.E.Dyurkgeym

14. Birlamchi guruh atamasini kim birinchi bo‘lib fanga kiritgan?

A.Ch.Kuli

B.E.Dyurkgeym

C.K.Levi

D. Moreno

15. M.Veberning sotsiologiyasida ideal tip – bu...

A.Nazariy konstruksiya

B.Empirik voqelik

C. Shaxsning ma’naviy ehtiyoji va o‘z-o‘zini namoyon qilishi

D.Faoliyatdagi sub’ekt

16. Jamiyatni o‘rganishda qaysi sotsiologik metodologiya eksperiment va kuzatish singari metodlarga asoslanadi?

A.Pozitivistik

B.Fenomenologik

C..Faoliyatli

D.Ratsionalistik

17. E.Dyurkgeym «sotsial fakt» deganda nimani nazarda tutgan?

A.Sotsial borliq

B.Kollektiv tasavvur

C.Sotsial aloqalar

D.Empirik voqelik

18. Maxsus va tarmoq yo‘nalishlar sotsiologiyasining ob‘ekti nima?

- A. Jamiyatning alohida sohalari
- B. Emperik faktlar yi-g‘ish va ularni tahlili
- C. Jamiyat rivoji va va ishlashining umumiy qonunlari
- D. Sotsial injeneriya

19. Individ uchun etalon (o‘lchov) sifatida namoyon bo‘ladigan sotsial guruh qanday guruh hisoblanadi?

- A. Referent
- B. Nominal
- C. Shartli
- D. Normal (rasmiy)

20. Quyidagilardan qaysi biri jamiyatga xos emas?

- A. Integratsiya kuchining yo‘qligi
- B. Alohidalik va o‘z-o‘zicha nazoratning yuqori darajasi
- C. Ichki o‘zaro aloqalarning yuqori darajasini ta‘minlaydigan va qayta ishlab chiqaradigan usul
- D. Sotsial nazorat

21. Madaniy universalিয়া» tushunchasi nimani anglatadi?

- A. Barcha madaniyatlar uchun xos bo‘lgan xulq-atvor usullari va qadriyatlari
- B. Umuminsoniy qadriyatlar
- C. An‘analar, urf-odatlar va marosimlar namoyon bo‘ladigan axloqiy qadriyatlar
- D. Muayyan madaniyat doirasidagi ko‘tiladigan xulq-atvor shakllari

22. «Ibtidoiy jamoa madaniyati» kitobining muallifi kim?

22. «Ibtidoiy jamoa madaniyati» kitobining muallifi kim?

- A. E. Teylor
- B. O. Shpenglaer
- C. F. Tyonnis
- D. G. Klemm

23. P. Sorokin «madaniyat va sivilizatsiya» o‘zaro munosabatini qanday tasniflaydi?

- A. Sotsiomadaniy super tizimlar
- B. Yuqori qadriyatlar, tizimlar
- C. Madaniy tizimlar
- D. Dunyo madaniyati

24. «Evropa inqirozi» kitobining muallifi kim?

- A. O. Shpengler
- B. G. Markuze
- C. F. Nitsshe
- D. G. Blumer

25. Siklik nazariyaning asoschisi kim?

- A. N. Danilevskiy
- B. A. Toyinbi
- C. P. Sorokin
- D. B. Malinovskiy

26. «Madaniy shok» nima?

- A. Yangi va eski madaniy me‘yorlar qarama-qarshiligi
- B. Madaniyatlar plyuralizmi

C.O‘z-o‘zicha mavjudlikning yo‘q bo‘lishi

D.An‘analarni yo‘qolib borishi

27.Uch bosqichli qonunning muallifi kim?

A.O.Kont

B.M.Veber

C.E.Dyurkgeym

D.T.Parsons

28.M.Veber sotsiologiyasi qanday nomlangan?

A.Tushinuvchi

B.Funksionalnaya

C.Fenomenologicheskaya

D.Simvolik intraksionizm

29.Madaniyatni sotsiologik tushunishning o‘ziga xosligi nimada namoyon bo‘ladi?

A.Ahamiyatli ramz, -g‘oya, qadriyat va bilimlar tizimida

B.Imperik ma‘lumotlar yi-g‘ish va tahlil qilishda

C.Umumiy qonuniyatlarni o‘rganishda

D.Qadimiy madaniyatlarni tadqiq qilishda

30. Ko‘plab jamiyatlar madaniyatlaridan bir guruh madaniyatni farq etadigan me‘yor va qadriyatlar tizimi nima hisoblanadi?

A.Submadaniyat

B.Ommaviy madaniyat

C.An‘ana

D.Madaniyatni o‘z-o‘zicha mavjudligi

31. Uzluksiz ta‘lim – bu...

A.Kishilarda butun hayoti davomida jamiyatda hukmronlik qiladigan yo‘l-yo‘riqlar, ideallarni shakllantirish

B.Malakani oshirish bo‘yicha marosimlarga mavsumiy ishtirok etish

C.Eski bilimlarni yangilash va to‘ldirish maqsadida maxsus o‘qishga doimiy jalb qilish

D.Odamlarni hokimiyatga so‘zsiz buysinish ruhida tarbiyalash

32. O‘zbekiston Respublikasida Kadrlar tayyorlash milliy dasturi qachon qabul qilingan?

A.avgust 1997 yil

B.yanvar 1997 yil

C..sentyabr 1998 yil

D.may 1996 yil

33. Siyosiy ob‘ekt ... hisoblanadi

A.Davlat

B.Partiya

C.Sinflar

D.Demokratik jarayonlar

34.O‘zbekistonda hokimiyatning ijro etish tizimining yuqori organi bu...

A.Vazirlar Mahkamasi

B.Oliy Majlis

C.Prezident

D.Oliy sud

35. **Jamiyatning siyosiy tizimi tarkibiga kirmaydi**
 A.Siyosiy madaniyat
 B.Davlat
 C.Siyosiy partiyalar
 D.Jamoat tashkilotlari
- 36.**Siyosiy plyuralizm – bu...**
 A.Ko‘ppartiyaviylikning mavjudligi
 B.Hokimiyatni bo‘linishi
 C.Demokratik huquqlar va erkinlik
 D.Fuqarolarni saylovlarda ishtirok etish huquqi
- 37.**Siyosiy faoliyat nazarda tutadi.**
 A.Jamiyat siyosiy strukturasi doirasidagi faoliyatni
 B.Saylovlarda qatnashishni
 C.Ommaviy referendumlarda ishtirok etishni
 D.A‘zolik badallarini tulashni
- 38.«**Siyosiy madaniyat**» atamasi birinchi bo‘lib fanga kim tomonidan kiritilgan?
 A.G.Almond (SSHA)
 B. I.Gerder (Germaniya)
 C .N.Berdie (Rossiya)
 D.M.Veber (Germaniya)
- 39.**Quyidagi sanab o‘tilgan ta’riflardan qaysi biri sotsiologik yondashuv hisoblanadi?**
 A.Oila bu – juftlik-ota-onalik-qarindoshlik bilan bo-g‘liq umum oilaviy faoliyatga asoslangan jamoa
 B.Oila bu – bolalarni tarbiyalash uchun o‘zaro mas’uliyatga va birga yashash bilan bo-g‘langan qon-qarindoshlik, nikoh yoki farzand qilib olishga asoslangan kishilar birligi
 C.Oila bu – erkak bilan ayol o‘rtasidagi munosabatlarning sotsial shakli
 D.Oila bu – jamiyatning sotsial instituti
40. **Ko‘rsatilgan qaysi funksiyalardan biri oila uchun xos emas?**
 A.Sotsial status (mavqe) ni o‘zlatish
 B.Yosh avlodni sotsializatsiyasi (ijtimoiylashtirish)
 C.Jinsiy mayllarni tartibga solish
 D.Hissiy
41. **Keng miqdordagi qayta ishlab chiqarish ... dan iborat oila orqali amalga oshadi**
 A.uch farzandli
 B.to‘rt farzandli
 C.besh farzandli
 D.olti va undan ko‘p farzandli
42. **Nuklear oila bu - ...**
 A.Ikki avloddan (ota yoki ona va farzandlar) o‘z ichiga oladigan oila
 B.Ota-ona va yangi tashkil topgan oiladan (uch avlodli) tashkil topgan oiladir
 C.Turli avlodlarga tegishli, har xil joylarda yashaydigan qarindoshlarning o‘zaro jamoasi
 D.Yangi barpo bo‘lgan oila

43. **Sotsial konflikt bu - ...**

A.Sotsial harakatning potensial va dolzarb sub'ektlari o'rtasidagi munosabatlar shakli. Ularning motivatsiyasi qadriyat va me'yorlar, manfaatlar va ehtiyojlar qarama-qarshiligi bilan shartlangan

B.Foyda, daromad yoki kamyob moddiy va ma'naviy qadriyatlarga erishish maqsadida paydo bo'lgan individlar o'rtasidagi kurash

C. Jamiyat, guruh, jamoa tomonidan shaxsiy yutuqlar va ijodiy ehtiyojlarni tan olinishi uchun individlar o'rtasidagi kurash

D.Agrassiv sotsial harakat

44. **Quyidagilardan qaysi biri konfliktlarni hal qilishning alternativ (muqobil) strategiyasini ishlab chiqishga yo'naltiriladi?**

A.Foydali kompromis

B.Kuch ishlatish bilan echish

C. Sabablarni izlash

D.Insidentni to'xtatish

45. **Maxsus va tarmoq sotsiologiya asoschisi kim?**

A.R.Merton

B.P.Sorokin

C. T.Parsons

D.T.Adorno

46. **Ko'pchilik sotsiologlarning fikricha shaxsning birlamchi sotsializatsiyasi qaerda boshlanadi?**

A.Oilada

B.Do'stlar doirasida

C. Xizmat korxonasida

D.Bog'chada

47. **Sanoat va boshqaruv sotsiologiyasi asoschisi kim?**

A.F.Teylor

B.R.Aron

C.D.Smit

D.D.Bell

48. **Ochiq va yopiq jamiyat nazariyasining asoschisi kim?**

A.K.Popper

B.G.Spenser

C.O.Kont

D.G.Tard

49. **«Jamiyatni universitetlar boshqaradi» degan tezis qanday jamiyatga xos?**

A.Postindustrial jamiyat

B.Aftoretar jamiyat

C. Industrial jamiyat

D.Totalitar jamiyat

50. **Deviant hatti-harakatni qaysi tushuncha ifodalaydi?**

A.Anomiya

B.Bosh ko'tarish

C.Degumanizatsiya

D.Destabilizatsiya

VARIANT- 3

1. Sotsiologiyada shaxs deganda kim nazarda tutiladi?

A. jamiyatda yashaydigan va uning me'yorlariga amal qiladigan har qanday kishi

B. Dunyoga kelgan har qanday inson

C. Taniqli arbob

D. Ahamiyatli kishi

2. Sotsializatsiya bu...

A. O'zining butun hayoti davomida individ tomonidan o'zi tegishli bo'lgan jamiyatning sotsial rollari, madaniy me'yorlari va qadriyatlarini o'zlashtirish jarayoni

B. Insoniy hayot qoidalariga xulq-atvor va madaniy me'yorlarga o'rgatish

C. Bolalarni kattalar hayotiga tayyorlash, ijtimoiy hayotning elementar qoidalarini o'zlashtirish

D. Sotsial o'zaro ta'sir

3. Sotsiologiya tadqiqot instrumentariyasi nima?

A. Tadqiqotni amalga oshirish metodi va texnikasining umumiy sistemasi (tizimi) tashkil etish harakatlari

B. Maxsus usullar majmui

C. Standartli metodika (uslubiyat)

D. Sotsiologik ma'lumotlar yig'ish uchun metodik xarekterga ega xujjatlar yig'indisi

4. Amaliy sotsiologiya bu:

A. Nazariy modellar, metodologik tamoyillar, tadqiqot metodlari va protsedurasi hamda sotsial texnologiyalar, konkret dastur va tavsiyalar yig'indisi.

B. Mazkur bilimning umumiy qonuniyat va tamoyillarini ochib beradigan jamiyat to'g'risidagi makrosotsiologik nazariya.

C. Sotsial injeneriya.

D. Alohida ilmiy yo'nalish

5. Sotsiologiyada formal – analitik yo'nalish asoschisi kim?

A. F. Tyonnis

B. A. Gumplovich

C. Z. Freyd

D. E. Dyurkgeym

6. E. Dyurkgeym «sotsial fakt» deganda nimani nazarda tutgan?

A. Sotsial borliq

B. Kollektiv tasavvur

C. Sotsial aloqalar

D. Empirik voqelik

7. Maxsus va tarmoq yo'nalishlar sotsiologiyasining ob'ekti nima?

A. Jamiyatning alohida sohalari

B. Emperik faktlar yi-g'ish va ularni tahlili

C. Jamiyat rivoji va va ishlashining umumiy qonunlari

D. Sotsial injeneriya

8. Individ uchun etalon (o'lchov) sifatida namoyon bo'ladigan sotsial

guruh qanday guruh hisoblanadi?

- A.Referent
- B.Nominal
- C.Shartli
- D.Normal (rasmiy)

9. Quyidagilardan qaysi biri jamiyatga xos emas?

- A.Integratsiya kuchining yoʻqligi
- B.Alohidalik va oʻz-oʻzicha nazoratning yuqori darajasi
- C.Ichki oʻzaro aloqalarning yuqori darajasini taʼminlaydigan va qayta ishlab chiqaradigan usul
- D.Sotsial nazorat

10.Madaniy universalিয়া» tushunchasi nimani anglatadi?

- A.Barcha madaniyatlar uchun xos boʻlgan xulq-atvor usullari va qadriyatlari
- B.Umuminsoniy qadriyatlar
- C Anʼanalalar, urf-odatlar va marosimlar namoyon boʻladigan axloqiy qadriyatlar
- D.Muayyan madaniyat doirasidagi koʻtiladigan xulq-atvor shakllari

11. «Ibtidoiy jamoa madaniyati» kitobining muallifi kim?

- A.E.Teylor
- B.O.Shpenglaer
- C.F.Tyonnis
- D.G.Klemm

12.P.Sorokin «madaniyat va sivilizatsiya» oʻzaro munosabatini qanday tasniflaydi?

- A.Sotsiomadaniy super tizimlar
- B.Yuqori qadriyatlar, tizimlar
- C.Madaniy tizimlar
- D.Dunyo madaniyati

13.«Evropa inqirozi» kitobining muallifi kim?

- A.O.Shpengler
- B.G.Markuze
- C.F.Nitsshe
- D.G.Blumer

14.Siklik nazariyaning asoschisi kim?

- A.N.Danilevskiy
- B.A.Toyinbi
- C P.Sorokin
- D.B.Malinovskiy

15.«Madaniy shok» nima?

- A.Yangi va eski madaniy meʼyorlar qarama-qarshiligi
- B .Madaniyatlar plyuralizmi
- C.Oʻz-oʻzicha mavjudlikning yoʻq boʻlishi
- D.Anʼanalarni yoʻqolib borishi

16.Uch bosqichli qonunning muallifi kim?

- A.O.Kont
- B.M.Veber
- C..E.Dyurkgeym

D.T.Parsons

17. **M. Veber sotsiologiyasi qanday nomlangan?**

A. Tushinuvchi

B. Funktsionalnaya

C. Fenomenomenologicheskaya

D. Simvolik intraksionizm

18. **Madaniyatni sotsiologik tushunishning o'ziga xosligi nimada namoyon bo'ladi?**

A. Ahamiyatli ramz, -g'oya, qadriyat va bilimlar tizimida

B. Imperik ma'lumotlar yig'ish va tahlil qilishda

C. Umumiy qonuniyatlarni o'rganishda

D. Qadimiy madaniyatlarni tadqiq qilishda

19. **Ko'plab jamiyatlar madaniyatlaridan bir guruh madaniyatni farq etadigan me'yor va qadriyatlar tizimi nima hisoblanadi?**

A. Submadaniyat

B. Ommaviy madaniyat

C. An'ana

D. Madaniyatni o'z-o'zicha mavjudligi

20. **Uzluksiz ta'lim – bu...**

A. Kishilarda butun hayoti davomida jamiyatda hukmronlik qiladigan yo'l-yo'riqlar, ideallarni shakllantirish

B. Malakani oshirish bo'yicha marosimlarga mavsumiy ishtirok etish

C. Eski bilimlarni yangilash va to'ldirish maqsadida maxsus o'qishga doimiy jalb qilish

D. Odamlarni hokimiyatga so'zsiz buysinish ruhida tarbiyalash

21. **E. Dyurkgeym «sotsial fakt» deganda nimani nazarda tutgan?**

A. Sotsial borliq

B. Kollektiv tasavvur

C. Sotsial aloqalar

D. Empirik voqelik

22. **Maxsus va tarmoq yo'nalishlar sotsiologiyasining ob'ekti nima?**

A. Jamiyatning alohida sohaları

B. Emperik faktlar yi-g'ish va ularni tahlili

C. Jamiyat rivoji va va ishlashining umumiy qonunlari

D. Sotsial injeneriya

23. **Individ uchun etalon (o'lchov) sifatida namoyon bo'ladigan sotsial guruh qanday guruh hisoblanadi?**

A. Referent

B. Nominal

C. Shartli

D. Normal (rasmiy)

24. **Quyidagilardan qaysi biri jamiyatga xos emas?**

A. Integratsiya kuchining yo'qligi

B. Alohidalik va o'z-o'zicha nazoratning yuqori darajasi

C. Ichki o'zaro aloqalarning yuqori darajasini ta'minlaydigan va qayta ishlab chiqaradigan usul

D. Sotsial nazorat

- 25. Madaniy universalliya tushunchasi nimani anglatadi?**
 A. Barcha madaniyatlar uchun xos bo'lgan xulq-atvor usullari va qadriyatlari
 B. Umuminsoniy qadriyatlar
 C. An'analar, urf-odatlar va marosimlar namoyon bo'ladigan axloqiy qadriyatlar
 D. Muayyan madaniyat doirasidagi ko'tiladigan xulq-atvor shakllari
- 26. «Ibtidoiy jamoa madaniyati» kitobining muallifi kim?**
 A. E. Teylor
 B. O. Shpenglaer
 C. F. Tyonnis
 D. G. Klemm
- 27. P. Sorokin «madaniyat va sivilizatsiya» o'zaro munosabatini qanday tasniflaydi?**
 A. Sotsiomadaniy super tizimlar
 B. Yuqori qadriyatlar, tizimlar
 C. Madaniy tizimlar
 D. Dunyo madaniyati
- 28. «Evropa inqirozi» kitobining muallifi kim?**
 A. O. SHpengler
 B. G. Markuze
 C. F. Nitsshe
 D. G. Blumer
- 29. Siklik nazariyaning asoschisi kim?**
 A. N. Danilevskiy
 B. A. Toyinbi
 C. P. Sorokin
 D. B. Malinovskiy
- 30. «Madaniy shok» nima?**
 A. Yangi va eski madaniy me'yorlar qarama-qarshiligi
 B. Madaniyatlar plyuralizmi
 C. O'z-o'zicha mavjudlikning yo'q bo'lishi
 D. An'analarni yo'qolib borishi
- 31. Uch bosqichli qonunning muallifi kim?**
 A. O. Kont
 B. M. Veber
 C. E. Dyurkgeym
 D. T. Parsons
- 32. M. Veber sotsiologiyasi qanday nomlangan?**
 A. Tushinuvchi
 B. Funksionalnaya
 C. Fenomelogicheskaya
 D. Simvolik intraksionizm
- 33. Madaniyatni sotsiologik tushunishning o'ziga xosligi nimada namoyon bo'ladi?**
 A. Ahamiyatli ramz, -g'oya, qadriyat va bilimlar tizimida
 B. Imperik ma'lumotlar yi-g'ish va tahlil qilishda
 C. Umumiy qonuniyatlarni o'rganishda

- D.Qadimiy madaniyatlarni tadqiq qilishda
- 34. Ko'plab jamiyatlar madaniyatlaridan bir guruh madaniyatni farq etadigan me'yor va qadriyatlar tizimi nima hisoblanadi?**
- A.Submadaniyat
B.Ommaviy madaniyat
C.An'ana
D.Madaniyatni o'z-o'zicha mavjudligi
- 35. Uzlsiz ta'lim – bu...**
- A.Kishilarda butun hayoti davomida jamiyatda hukmronlik qiladigan yo'l-
yo'riqlar, ideallarni shakllantirish
B.Malakani oshirish bo'yicha marosimlarga mavsumiy ishtirok etish
C.Eski bilimlarni yangilash va to'ldirish maqsadida maxsus o'qishga doimiy
jalb qilish
D.Odamlarni hokimiyatga so'zsiz buysinish ruhida tarbiyalash
- 36. Jamiyat nima?**
- A.Bir qancha sotsial institutlar va tashkilotlar doirasida o'zaro sotsial hayotni
amalga oshirayotgan kishilarning katta miqdori
B..Harakatdagi shaxslar
C.Kishilarning turli guruhlar yig'indisi
D.Ma'lum ehtiyojlarni qondirish uchun muljallangan rol va statuslar majmui
- 37. Jamiyatni tahlil qilishda sistemali (tizimli) yondashuv kimning
ta'limotida o'z aksini topdi?**
- A.K.Marks
B. .Z.Freyd
C. .F.Nitsshe
D.T.Parsons
- 38.Sotsial struktura bu...**
- A.Ma'lum sotsial mavqelarni egallaydigan va ma'lum sotsial funksiyalarni
bajaradigan individlar o'zaro aloqasining ma'lum usuli
B.Kishilar o'rtasidagi munosabatlarni tashkil etish
C.Hatti-harakat namunasi
D.Ehtiyojlarni qondirish uchun o'zaro vazifani amalga oshirishning barqaror
shakllari
- 39. Kim birinchi bo'lib industrial jamiyat atamasini ishlatgan?**
- A.Sen-Simon
B.Darendorf
C.O.Kont
D.G.Markuze
- 40 A'zolik vorislik asosida o'tadigan, o'zatiladigan guruh nima deb
ataladi?**
- A.Tabaqa
B.Sinf
C.Kasb
D.Gomogen
- 41. Qaysi mamlakatda kasta tizimi mavjud bo'lgan?**
- A.Hindiston
B.Gretsiya

C.Xitoy

D.Misr

42 Zamonaviy G‘arb jamiyatida o‘rta sinf ... tashkil etadi?

A.60 %

B.10 %

C.30 %

D.80 %

43. Jamiyatda o‘rta sinf ulushini oshishi ta’sir qiladi:

A.Jamiyat jipsligi va barqarorligiga

B.Ishchilar soniga

C. Ishlovchilar malakasini oshishiga

D.Sotsial mobillikka

44. “Sotsial dinamika” tushunchasini sotsiologiyaga joriy etgan olim..?

A. M. Veber

B G. Zimmel

C. O. Kont

D. G. Spenser

45. G. Zimmel sotsiologiyada qanday konsepsiyani yaratgan?

A. tushunuvchi sotsiologiya

B. formal sotsiologiya

C. analitik sotsiologiya

D.ziddiyat sotsiologiyasi

46. Jamiyatni organizm sifatida talqin qilgan olim...

A. K. Marks

B. O. Kont

C. G. Spenser

D. E. Dyurkgeym

47. Qaysi sotsiolog tomonidan birinchi bo‘lib «o‘z joniga qasd qilish» mavzusi o‘rganilgan?

A. Z. Freyd.

B. E. Fromm.

C. E. Dyurkgeym.

D. G. Zimmel

48. M.Veberga ko‘ra sotsial xatti-harakatlar turlari:

A. maqsadli, qadriyatli, rasional va affektiv

B. maqsadli-rasional, deviant, an’anaviy va madaniy

C. maqsadli-rasional, qadriyatli-rasional, affektiv va an’anaviy

D. maqsadli-rasional, qadriyatli, madaniy va an’anaviy

49. Sotsiologiyada psixoanalitik yo‘nalish asoschisini aniqlang:

A. G. Gurvich

B. T. Parsons

C. Ya. Moreno

D. Z. Freyd

50. Sotsiologiyada G. Spenser qanday konsepsiyani yaratgan?

A. formal sotsiologiya

B. noorganik sotsiologiya

C. noformal sotsiologiya

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLY TA‘LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

“Ijtimoiy fanlar” kafedrası

Konflikt sotsiologiyasi FANIDAN

TARQATMA MATERIAL

1 - BILET

7. G.Zimmel konsepsiyasida konfliktni funksionalistik tushuntirish nima?
8. Konfliktning pozitivistik funksiyasi?
9. L.Kozerning pozitiv-funksional konfliktlar modeli?

2 - BILET

5. Shaxsning asosiy motivatsion nazariyalari?
6. Maxsus sotsiologik nazariyalar qaysilar?
3. Konflikt kuchayishining iqtisodiy, siyosiy va madaniy sohasi?

BILET - 3

7. Motivatsiya va faoliyat nima?
8. Sabablarning asosiy nazariyasi nima?
9. A.Tomas va F.Znaneskiy tadqiqoti aytib bering?

BILET - 4

7. Konfliktlarni o'rganishning umumiy tamoyillari?
8. Konfliktlarni o'rganishning mahsus usullari?
9. Konfliktlarning qiyosiy tahlili va ekspertizasi?

BILET - 5

1. Sotsial konfliktlarning ichki va tashqi sharoitlari?
2. Sotsial konfliktning umumiy strukturasi?
3. Tadqiqotda ishlatiladigan ma'lumotlarni tahlil qilish turlari?

BILET - 6

1. Konfliktlarning byurokratlashuvi?
2. Sotsial konfliktlarning siyosiy lashuvi?
3. Siyosiy konfliktlarning predmeti?

BILET -7

1. Submadaniyatlarning farqlari?
2. Raqobat va konflikt?
3. Submadaniyatlar konfliktlari?

BILET -8

1. Sotsial konfliktlarning siyosiy lashuvi?
2. Etnosiyosiy konfliktlar?
3. Siyosiy konfliktlar va zo'ravonlik. Diniy konfliktlar?

BILET -9

1. Mexnat konfliktlari?
2. Siyosiy elitalar konfliktlari. Konfliktlarning byurokratlashuvi?
3. Sotsial konfliktlarning siyosiy lashuvi?

BILET -10

1. Yoshlar orasida konfliktlarni aniqlash?
2. O'smirlik davrining muammolari?
3. Yoshlari guruhlari orasida konfliktlar?

BILET -11

1. Muzokaralar umumiy strategiyasi va modellari?
2. R.Fisher va U.Yurining muzokaralarni prinsipial olib borish usuli?
3. Mediatorlik strategiyasi va texnikasi?

BILET -12

5. Muzokaralar umumiy strategiyasi va modellari?
6. R.Fisher va U.Yurining muzokaralarni prinsipial olib borish usuli?
7. Mediatorlik strategiyasi va texnikasi?

BILET -13

5. Mexnat konfliktlari
6. Iqtisodiy va mexnat konfliktlarini hal qilish usullari.
7. Siyosiy elitalar konfliktlari. Konfliktlarning byurokratlashuvi.

BILET -14

7. Xarbiy xizmatda shaxslararo konfliktlar
8. Etnosiyosiy konfliktlar
9. Urush.

BILET -15

1. Madaniyatlararo konfliktlar
2. Submadaniyatlarning farqlari va moslik chegaralari
3. Submadaniyatlar konfliktlari

BILET -16

1. Raqobat va konflikt.
2. Muzokaralar umumiy strategiyasi va modellari
3. «O‘zaro manfaatlar», «yon berish-yakinlashish» modellari

BILET -17

1. R.Fisher va U.Yurining muzokaralarni prinsipial olib borish usuli.
2. Konfliktlarni o‘rganishning umumiy tamoyillari, usullari va uslublari
3. Tizimli va tarixiy-genetik yondashuvlar, ijtimoiy psixologiya, sotsiologiya, psixologiya, psixoanaliz usullari

BILET -18

1. Konfliktlarni o‘rganishning mahsus usullari
2. Sabablar nazariyasi
3. Shaxsning motivatsion nazariyalari

BILET -19

1. Porter Loularning kutish nazariyasi, adolatlilik nazariyasi
2. Motivatsiya va faoliyat
3. K.Marksning ijtimoiy-sinfy konflikt konse’siyasi

BILET -20

1. Konfliktlar dialektik konsepsiyasi
2. Konfliktning pozitivistik funksiyasi
3. L.Kozerning pozitiv-funksional konfliktlar modeli

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

“Ijtimoiy fanlar” kafedrası

**“Konflikt sotsiologiyasi”
FANIDAN**

BAHOLASH MEZONI

“Sotsiologik tadqiqotlarning metodologiyasi va texnikasi” fanidan talabalar bilimini reyting tizimi asosida baholash mezonlari.

Ushbu talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirining 2018 yil 9 avgustdagi 19-2018-sonli “Oliy ta’lim muassasalarida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi to‘g‘risidagi nizomni tasdiqlash haqida”gi buyrug‘i hamda shu buyruqqa asosan ishlab chiqilgan, Namangan davlat universitetining 2018 yil 10-oktyabrdagi 3-sonli Kengashida muhokama qilingan va ma’qullangan Namangan davlat universitetida talabalar bilimini nazorat qilish va baholash tizimi bo‘yicha YO‘RIQNOMA asosida ishlab chiqildi.

Fan o‘qituvchisi tomonidan birinchi mashg‘ulotda Yo‘riqnoma talablari hamda nazorat turlari, soni, shakli va talabalar bilimini baholash mezonlari bilan tanishtiriladi.

Nazorat turlari:

Talabalar bilimini nazorat qilish oraliq va yakuniy nazorat turlarini o‘tkazish orqali amalga oshiriladi.

Oraliq nazorat semestr davomida ishchi fan dasturining tegishli bo‘limi tugagandan keyin talabaning bilim va amaliy ko‘nikmalarini baholash maqsadida o‘quv mashg‘ulotlari davomida hamda mashg‘ulotlardan keyin o‘tkaziladi.

Talabalar mashg‘ulotlardagi faolligi fan o‘qituvchisi tomonidan baholab boriladi. Seminar mashg‘ulotlarida talabalar ishchi fan dasturida belgilangan mavzularning kamida 50 foizini o‘zlashtirishlarini baholanishlari shart. Talabalarning mashg‘ulotlarda olgan baholari barchasi qo‘shiladi va olinishi shart bo‘lgan baholar soniga bo‘lgan holda o‘rtacha baho keltirib chiqariladi.

Mashg‘ulotlar jarayonida talabalar mustaqil ta’limiga alohida e’tibor qaratiladi. Bunda talaba belgilangan TBBM asosida baholab boriladi.

Oraliq nazorat fan o‘qituvchilari tomonidan ishlab chiqilgan va kafedra mudiri tomonidan tasdiqlangan yozma ish shaklida semestr davomida bir marta o‘tkaziladi. Yozma ish TBBM asosida baholanadi.

Talabani yakuniy nazoratga kiritilishi o‘quv mashg‘ulotlari (seminar mashg‘ulotlari, mustaqil ta’lim, ma’ruza mashg‘ulotlari yakunida olinadigan oraliq nazoratning yozma ish shakli)da olgan ballari asosida amalga oshiriladi. Bunda talabaning olgan barcha baholari umumlashtiriladi va o‘rtacha baho keltirib chiqariladi.

Talabaning yakuniy nazorat turigacha bo‘lgan o‘rtacha bahosi quyidagicha aniqlanadi:

$$\frac{MO'B+MTB+ONB}{3}$$

O‘B q

3

buyurda: O‘B- semestrda talabalarning olgan o‘rtacha bahosi;
MO‘B – mashg‘ulotlarda o‘qituvchilarning o‘rtacha bahosi;

MTB – mustaqilta’limdanolganbahosi;
 ONB – oraliqnazorat turining yozma ish shaklidaolganbahosi.
 3 – mashg’ulotlar, mustaqilta’limvaoraliqnazoratshakllari

Agar talabaning o‘rtacha bahosi 3 bahoga yetmasa yakuniy nazoratga kiritilmaydi.

Yakuniy nazorat turi semestr yakunida talabaning nazariy bilim va amaliy ko‘nikmalarini o‘zlashtirish darajasini aniqlash maqsadida o‘tkaziladi.

Yakuniy nazorat turini o‘tkazish shakli O‘zbekistonda demokratik jamiyat qurish nazariyasi va amaliyoti kafedrası tomonidan belgilanadi va ishlab chiqish uchun fakultet dekaniga taqdim etiladi.

Nazorat turlari bo‘yicha materiallar 6 oy mobaynida saqlanadi.

Talabalar bilimni baholash mezonı (TBBM):

Baho	Talabalarning bilim darajasi
5 – “A’lo”	Talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega deb topilganda.
4 – “Yaxshi”	Talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega deb topilganda.
3 – “Qoniqarli”	Talaba olgan bilimni amalda qo‘llay oladi, fanning (mavzuning) mohiyatni tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega deb topilganda.
2 – “Qoniqarsiz”	Talaba fan dasturini o‘zlashtirmagan, fanning (mavzuning) mohiyatini tushunmaydi hamda fan (mavzu) bo‘yicha tasavvurga ega emas deb topilganda.

Talabala bilimni baholash:

Talabalar bilimni baholash 5 baholiktizimda amalga oshiriladi. Bunda 5, 4 va 3 baholar nazorat turlariga kirish yoki talabalarga stipendiya tayinlash va kursdan-kursga ko‘chirish uchun asos bo‘lsa, 0, 1 va 2 baholar nazorat turlariga kirish uchun yetarli bo‘lmaydi va belgilangan muddatlarda talaba fandan qayta topshira olmasa akademik qarzdor hisoblanadi.

Oraliq nazorat turini o‘tkazish va mazkur nazorat turi bo‘yicha talabaning bilimni baholash tegishli fan bo‘yicha o‘quv mashg‘ulotlarini olib borgan professor-o‘qituvchi tomonidan amalga oshiriladi. Oraliq nazorat ballari yakuniy nazorat o‘tkaziladigan muddatdan kamida bir hafta muddatda umumlashtirilishi va talabalarga fan o‘qituvchisi tomonidan yetkazilishi shart.

Yakuniy nazorat turini o‘tkazish va mazkur nazorat turi bo‘yicha talabaning bilimni baholash o‘quv mashg‘ulotlarini olib bormagan professor-o‘qituvchi

tomonidan yoki markazlashgan holda axborot kommunikasiya texnologiyalarini qoʻllagan holda amalga oshirilishi mumkin. Kafedra mudiri yillik yuklamadagi fanlar boʻyicha yukuniy nazoratlarni oʻtkazadigan professor-oʻqituvchilar roʻyxatini shakllantiradi va roʻyxatni fakultet dekaniga tasdiqlatadi. Agar belgilangan fan boʻyicha mashgʻulot oʻtgan professor-oʻqituvchi(lar)dan boshqa fan boʻyicha mutaxassis boʻlmagan hollarda, tegishli kafedra mudiri oʻquv yilining boshida fakultet dekaniga mutaxassis bilan taʼminlash yuzasidan yozma murojaat qiladi. Ushbu holatlarda fakultet dekani mutaxassis yetishmaydigan fan(lar) boʻyicha mutaxassis topish uchun bevosita masʼul hisoblanadi.

Tegishli fan boʻyicha oʻquv mashgʻulotlarini olib borgan professor-oʻqituvchi yakuniy nazorat turini oʻtkazishda ishtirok etmaydi.

Talaba tegishli fan boʻyicha yakuniy nazorat turi oʻtkaziladigan muddatga qadar oraliq nazorat turini topshirgan boʻlishlari shart.

Oraliq nazorat turini topshirmagan, shuningdek ushbu nazorat turi boʻyicha “2” (qoniqarsiz) baho bilan baholangan talaba yakuniy nazorat turiga kiritilmaydi.

Yakuniy nazorat turiga kirmagan yoki kiritilmagan, shuningdek ushbu nazorat turi boʻyicha “2” (qoniqarsiz) baho bilan baholangan talaba akademik qarzdor hisoblanadi.

Talaba uzrli sabablarga koʻra oraliq va (yoki) yakuniy nazorat turiga kirmagan taqdirda ushbu talabaga tegishli nazorat turini qayta topshirishga fakultet dekanining farmoyishi asosida ruxsat beriladi.

Talabaga oraliq va (yoki) yakuniy nazorat turini qayta topshirish uchun berilgan muddat davomida talaba tomonidan qayta topshirishlar soni 2 martadan koʻp boʻlmasligi kerak.

Talaba oraliq va (yoki) yakuniy nazorat turini birinchi marta qayta topshirishdan oʻta olmagan taqdirda, fakultet dekani tomonidan komissiya tuziladi. Komissiyatarkibitegishli fan boʻyicha professor-oʻqituvchivasohamutaxassislariorasidanshakllantiriladi.

Ikkinchimartaoraliqva (yoki) yakuniynazoratturinioʻtkazishvatalabanibaholashmazkurkomissiyatomonidanamal gaoshiriladi.

Baholashnatijasidannorozi boʻlgantalabalarfakultetdekanitomonidantashkileti ladiganApellyasiyakomissiyasigaapellyyasiyaberishhuquqigaega.

Apellyasiyakomissiyasitarkibigatalabanibaholashdaishtiroketmagantegishli fan professor-oʻqituvchilariorasidankomissiyaraisivakamidatoʻrt nafaraʼzokiritiladi.

Talababaholashnatijasidannorozi boʻlgantakdirda, baholashnatijasieʼlonqilinganvaqtdanboshlab 24 soatdavomidaapellyyasiyaberishimumkin.

TalabatomonidanberilganapellyasiyaApellyasiyakomissiyasitomonidan 2 kunichidakoʻribchiqilishilozim.

Talabaningapellyyasiyasinikoʻribchiqishdatalabaishtiroketishhuquqigaega.

Apellyasiyakomissiyasitalabaningapellyyasiyasinikoʻribchiqib, uningnatijasiboʻyichategishliqarorqabulqiladi.

Qarordatalabaningtegishlifannioʻzlashtirganiyokioʻzlashtiraolmaganikoʻrsatiladi.

Apellyasiya komissiyasi tegishli qarorni fakultet dekani va talabaga yetkazilishini

ta'minlaydi.

Baholash natijalarini qayd etish:

Talabalar bilimini baholash o'quv mashg'ulotlarini olib boruvchi o'qituvchi tomonidan Talabalarning fanlarni o'zlashtirishini hisobga olish jurnalida qayd etib boriladi.

Professor-o'qituvchi qo'shimcha ravishda talabalar bilimini baholashni elektron tizimda ham yuritishi mumkin.

Nazorat turi bo'yicha talabaning bilimi "3" (qoniqarli) yoki "4" (yaxshi) yoxud "5" (a'lo) baho bilan baholanganda, nazorat turini qayta topshirishga yo'l qo'yilmaydi.

Talaba nazorat turi o'tkazilgan vaqtda uzrli sabablarsiz qatnashmagan hollarda Jurnalga "0" belgisi yozib qo'yiladi. Agar talaba sababsiz yoki uzrli sabab bilan mashg'ulotlarga qatnashmasa, unga yo'q (y yoki nb) qo'yiladi. Uzrli sabablarga kasallik, uylanish va turmushga chiqish, yaqinlarini olamdan o'tishi, boshqa joylarga rejalashtirilgan safar va shunga o'xshash omillar kiritiladi.

Yakuniy nazorat turi bo'yicha talabaning bilimi "2" (qoniqarsiz) baho bilan baholangan yoki Jurnalga "0" belgisi yozib qo'yilgan hollarda ushbu baho yoki belgi talabaning Baholash daftariga yozilmaydi.

